

INSPECTORATUL GENERAL AL POLIȚIEI ROMÂNE
INSTITUTUL DE CERCETARE ȘI PREVENIRE A CRIMINALITĂȚII

Studiu privind disparițiile de minori: o viziune tripartită asupra plecărilor voluntare

I. Contextul general

În ultimii ani fenomenul disparițiilor de minori a ocupat un loc important în agenda publică. Fiind un subiect care generează o emoție puternică în rândul publicului, de mare impact, atenția dezbaterilor mediatice este concentrată/planează în jurul ipostazelor victimale în care se pot regăsi minorii, îndeosebi ca parte a traficului de persoane. Prin urmare, este diminuată, uneori chiar ignorată, importanța analogiei dintre dispariții și actele voluntare din spatele acestora. De altfel, statistica judiciară indică faptul că o foarte mare pondere a disparițiilor de minori (aproximativ trei sferturi) are la bază un act independent al persoanelor date ulterior în urmărire. Mai mult, în opoziție cu accepțiunea comună, fondul general al disparițiilor este în strânsă legătură cu sistemul de protecție socială, fără ca o infracțiune sau o intenție ilicită să constituie declanșarea unei derulări negative a evenimentelor.

În plan macro, european¹, din totalul cazurilor înregistrate la nivelul U.E., în anul 2019, conform datelor culese de organizația Missing Children Europe², 54,5% au avut la bază plecările voluntare/fuga, următorul motiv fiind răpirea/luarea fără consimțământ de către un părinte/unul dintre părinți. În sfera depistării celor dispăruți, acoperind majoritatea cazurilor (peste 90%), în ponderi foarte strânse întâlnim următoarele: găsirea de către polițiști (34,9%), găsiți de un membru al societății civile ca urmare a apelurilor publice (30,9%), întoarcerea voluntară a minorului (30,2%), respectiv depistarea prin intermediul mecanismelor de alertare (7%). Pe acest filon precizăm faptul că la nivel

¹ Sunt luate în considerare doar cazurile aflate în evidența liniilor telefonice destinate raportării disparițiilor de minori.

² 5477 noi cazuri înregistrate la nivelul liniilor telefonice (116 000) în cursul anului 2019

european, prin organizația Missing Children Europe, au fost monitorizate strict disparițiile raportate în baza unor mecanisme telefonice destinate acestor cazuri, mecanisme implementate în 31 de state.

Mergând pe firul mecanismelor europene pentru reducerea numărului de dispariții și găsirea copiilor, în anul 2020 a fost dezvoltată și implementată o aplicație dedicată - ChildRescue, în sprijinul autorităților și cu participarea activă a acestora, aplicație prin intermediul căreia cetățenii pot furniza date în cazul disparițiilor de minori înregistrate într-un anumit areal. În același timp, aplicația afișează notificări și alerte privitoare la cazurile de copii dispăruți. ChildRescue este disponibilă momentan în Belgia și Grecia. În același timp, în majoritatea statelor membre U.E. este implementată linia telefonică de urgență (116 000) prin intermediul căreia cetățenii, cât și copii expuși riscului, pot sesiza disparițiile de minori și primi, concomitent, îndrumări de ordin legislativ cât și consiliere psihologică, emoțională. În cadrul unor acțiuni similare de luptă împotriva disparițiilor de copii, adoptate la nivel întregului continent, se înscrie mecanismul național Alertă Răpire Copil, implementat de Fundația Amber Alert Europe, care își propune să creeze, asemeni Missing Children Europe, o punte între forțele de ordine și publicul larg în vederea reducerii numărului de minori dispăruți. Totuși, mecanismele tip alertă răpire copil presupun mici variațiuni în vederea activării, de la stat la stat. Conform aceleiași surse aflăm că dintr-un total aproximativ de 600.000 persoane dispărute la nivel european, jumătate sunt reprezentate de copii.

Studiul realizat de Poliția Română, prin I.C.P.C. și structurile teritoriale de analiză și prevenire a criminalității, a îmbinat analiza statistică a datelor înregistrate la nivelul D.I.C. coroborat cu partea de anchetă socială pe bază de interviu, în vederea conturării unei viziuni de interior asupra acestor fapte. În acest ultim sens au fost realizate interviuri cu reprezentanții tuturor actorilor instituționali implicați în cazuistică: polițiști, lucrători din centrele de ocrotire și

protecție, respectiv D.G.A.S.P.C. (psihologi, asistenți maternali, manageri de caz), respectiv minori cu recurență în ceea ce privește părăsirea acestor centre.

Cele mai recente date indică un număr de 6094 dispariții sesizate în perioada 01.01. – 31.12.2020³, față de 5913 în perioada similară a anului 2019. La finele perioadei de referință menționate existau 339 de dispariții de copii active (pentru care procesul de căutare era în desfășurare, fiind vorba în principal de copii plecați recent de acasă/ din centrul de ocrotire), raportat la 491 în intervalul echivalent din 2019. Legat de aceste ultime date se impune să facem precizarea că un minor poate figura în baza de date cu dispariții multiple, fiind necesară diferențierea între persoană dispărută și dispariție. În asemenea situații, un minor poate înregistra chiar și 20 de înregistrări în bazele de date privind persoane dispărute. De altfel, după cum vom ilustra pe parcursul acestui demers, părăsirile repetate reprezintă o particularitate în rândul minorilor, comportament manifestat cu o mai mare frecvență în sistemul de asistență socială, în special raportat la disparițiile din mediul familial, având particularități distincte. Conform subiecților intervievați, *„plecările repetate au un caracter planificat, nu sunt spontane, nu se gândesc pur și simplu ... Ce ar fi să plec?, ci premeditează, știu unde se duc și aleg un moment în care să poată părăsi centrul”*.

³ Conform datelor puse la dispoziție de Direcția de Investigații Criminale, numărul reprezentând dispozițiile de căutare pentru dispariție.

II. Perspectiva D.G.A.S.P.C.: când ”mai bine” nu e bine/ Libertatea prin ochii minorului instituționalizat

Concentrându-ne atenția asupra datelor extrase din discuțiile cu reprezentanții D.G.A.S.P.C.-urilor, aflăm într-o primă fază că plecările voluntare ajung, mai devreme sau mai târziu, să fie o obișnuință pentru o parte semnificativă a rezidenților, procentul indicat variind între 20 și 30% dintre minorii cazați. Într-o posibilă opoziție cu unele ipoteze/preconcepții, tabăra fetelor a fost indicată drept mai activă în acest domeniu/în săvârșirea abaterilor, fapt confirmat de statistica disparițiilor, fiind înregistrate 3956 dispariții ale fetelor (0 – 18 ani) față de 2138 ale băieților. Discrepanța este generată, cu precădere, în perioada adolescenței (14 – 18 ani), un interval activ din punct de vedere al disparițiilor, unde se regăsesc 2913 plecări din partea fetelor față de 1514 ale băieților.

Conform detaliilor oferite de lucrătorii din sistemul de protecție socială, portretul tânărului care părăsește centrul sau familia, în funcție de caz, este unul complex, puternic individualizat. Însă, putem distinge anumiți factori comuni. Ca primă componentă, vârsta debutului acestor comportamente se situează la pragul aproximativ de 12-14 ani, cu o tendință de scădere de-a lungul anilor anteriori, procentul minorilor din centre care recurg la această practică fiind plasat în intervalul 20 – 30%, în funcție de gradul de ocupare. De partea disparițiilor din mediul familial, acestea ocupă o pondere foarte restrânsă, minorii a căror dispariție se produce din mediul familial ajungând rareori în sistemul de protecție al statului.

Motivația plecării rezidă într-o bază eterogenă. Dacă explicații precum adoptarea unui comportament de rebeliune, frustrarea față de mediul catalogat drept obstructiv, agresivitatea altor locatari ai centrelor pot fi trecute în sfera anticipației, ca notă discordantă a fost menționată vârsta înaintată a unora dintre asistenții maternali drept facilitator al plecărilor: ”*marea majoritate a asistenților maternali mai au puțin și ies la pensie*”; ”*asistentul ține un an-doi, vine altul că*

ăsta a ieșit la pensie.” Din seria potențialelor indicii ale unei viitoare părăsiri a centrului au fost menționate acoperirea unor necesități materiale de către minori, necesități care nu pot fi împlinite/acoperite satisfăcător în cadrul centrelor. Conform datelor oferite de reprezentanții D.G.A.S.P.C., suma acordată pentru alocația fiecărui minor instituționalizat este de 28 RON/lună, o sumă foarte mică în raport cu nevoile și dorințele acelor minori. Deși minorii primesc în centre hrană, îmbrăcăminte și alte obiecte de necesitate, aceștia își doresc să-și cumpere singuri diverse produse *„sucuri, prăjituri, shaorma, țigări, telefoane mobile etc. Și noi le dăm aici desert și feluri variate de mâncare, dar prăjitura cumpărată de ei e mai bună”*. Totodată, în măsura existenței unei părăsiri inițiale, cresc vertiginos șansele perpetuării acestei practici. *”Cine pleacă o dată, pleacă și după aceea.”* **Toate acestea indică o înclinație către un comportament hedonist individualizat, bazat pe autosusținere, în rândul minorilor, ignorând potențialele riscuri. Mai mult, în măsura în care nu sunt actori ai unor experiențe nefaste pe parcusul dispariției, aceștia manifestă aceeași tendință, având potențialul de a deveni rețete ale succesului în accepțiunea copiilor aflați într-o situație asemănătoare. Această ultimă afirmație este confirmată cu ocazia colaborării dintre aceștia în împrejurările plecărilor din centre.** *“Majoritatea minorilor dispăruți prezintă comportamente de părăsiri voluntare ale centrului, fiind conduși de plăcerile de moment și satisfacerea nevoilor imediate. La momentul identificării lor, aceștia motivează plecarea din centru prin dorința de a nu respecta un program deoarece: fie nu doresc să se adapteze în cadrul colectivității, nu doresc să respecte un program de activități sau regulamentul de ordine interioară, fie nu doresc să frecventeze cursurile școlare. În general, minorii repetă comportamentul de părăsire voluntară a centrului, iar mulți dintre ei invocă faptul că nu au libertatea de a pleca și veni după cum doresc din centru, așa că profită de fiecare oportunitate pentru a pleca, chiar dacă nu au neapărat un scop anume.”*

Acest fapt nu se manifestă și în cazul minorilor care părăsesc mediul familial, în majoritatea cazurilor de acest gen, plecarea/dispariția rămâne un eveniment izolat. Tot în aceste situații, plecările sunt în legătură strânsă cu sfera emoțională: neînțelegeri cu părinții, interdicții, nevoia de a atrage atenția, respectiv relațiile amoroase. Pe parcursul studiului, au fost semnalate cazuri de adolescente care în contextul dezvoltării sexualității, au plecat de acasă și au recurs la oferirea de servicii sexuale urmărind beneficiile pecuniare, fără a fi menționate situații de traficare în cursul anchetei aferente studiului. Cu toate acestea, în trecut, locatările centrelor de protecție au ajuns în situația de a fi exploatate prin metoda "lover boy", însă în cazuri sporadice aduse în atenția autorităților. Pe firul potențialului victimal sau infracțional al rezidenților (băieți sau fete), angajații centrelor de ocrotire nu consideră că aceștia se află în vizorul rețelelor infracționale, recurgerea la aceste practici fiind, mai degrabă, o opțiune individuală, iar background-ul social anterior fiind hotărâtor în acest sens.

Deși în majoritatea interviurilor nu au fost menționate situații de victimizare a minorilor plecați voluntar, fapt ce a contribuit la perpetuarea comportamentelor de fugă, au fost totuși menționate și cazuri de act sexual cu minor (cele mai frecvente) și consum de droguri sau implicarea în calitate de autori/complici în activități de furt și cerșetorie, iar, în cazuri mai rare, inclusiv tâlhării. *„În cazul fetelor care cad victime ale traficului de persoane, în special prin metoda "loverboy", gradul lor de vulnerabilitate este foarte ridicat, astfel încât ele vor spune că totul a fost cu acordul lor. În consecință, este foarte dificil pentru polițiști să probeze eventuale abuzuri asupra minorilor dispăruți, în lipsa unor declarații ale acestora. Subiecții intervievați au precizat că au întâlnit totuși câteva situații în care au fost înștiințați de către DGASPC că minorul dispărut și revenit în centru a povestit psihologului, în cadrul ședințelor de consiliere, că a întreținut relații sexuale cu o anumită persoană, caz în care pot fi demarate demersurile legale. Polițiștii susțin că unul dintre motivele pentru care minorii*

plecați nu povestesc despre persoanele la care merg pe perioada dispariției și continuă relațiile de acest gen, chiar dacă sunt abuzive, este acela de a avea o soluție la momentul ieșirii din sistemul de protecție; acest aspect este valabil în special în cazul fetelor de peste 16 ani ("vorbesc între ele ... încearcă să își facă diverse relații, să aibă prieteni pentru ca, la 18 ani, să aibă unde să locuiască", "după 16 ani încep să spună că vor să se mărite cu X sau Y, să aibă o familie"

Nu trebuie să ignorăm factorii sociali care stau la baza fenomenului disparițiilor de minori. Asistăm la o aglomerare a centrelor de ocrotire, aglomerare produsă pe fondul degradării celulei de bază a societății, familia, fiind semnalate cazuri de minori aduși în centre chiar de părinți, aflați în imposibilitatea de a-i întreține sau lipsiți de dorința de a-i crește. Tot din acest ultim argument derivă și motivația tinerilor care pleacă de la domiciliul familial/parental. Avem de-a face în aceste cazuri cu familii monoparentale, din varii motive (abandon, concubinaj eşuat, divorț, deces, plecarea unui părinte în străinătate sau executarea unei sentințe privative de libertate a unuia dintre părinți), condiții de trai precare, nivel de educație redus, factori care, cumulați, sedimentează apariția și perpetuarea comportamentelor deviante/ilicite. În ciuda unui mediu impropriu dezvoltării sociale optime, unii minori instituționalizați aspiră la revenirea în aceleași condiții. De altfel, în cazul minorilor fără legături externe (ex.: instituționalizați de la vârste fragede, abandonați) s-a remarcat o aspirație redusă pentru părăsirea centrelor de ocrotire. *"Minorii care pleacă voluntar din centre sau apartamente sociale au cel puțin un membru de familie. Orfanii nu au plecat niciodată voluntar din centre și nici nu sunt tentați să încalce regulile, așa cum fac ceilalți. Cea mai mare problemă o constituie cei peste 16 ani, care sunt cei mai refractari și agresivi."*

Chiar dacă vârsta copiilor care ajung să fie instituționalizați variază, majoritatea subiecților intervievați au fost de acord că amprenta familială este un predictor de prim rang al comportamentelor dezadaptative ulterioare. Copiii care manifestă repetat comportamente de fugă provin dintr-un mediu familial traumatizant, marcat de certuri și violențe frecvente, de lipsuri materiale acute, de comportamente infracționale ale membrilor familiei sau rudelor sau de neglijare acută a minorilor până la preluarea acestora în centrele de ocrotire.

Una dintre caracteristicile acestor tipuri de aparținători, frecvent amintită în cadrul interviurilor, este aceea că, în apropierea majoratului minorului instituționalizat, familia își regăsește brusc interesul pentru copil, îl caută la centru, îi oferă cadouri și promisiunea că va fi bine primit în cazul reîntoarcerii în familie. Scopul acestui comportament este însă unul deosebit de meschin și vizează contul cu sumele de bani acumulate de copil din alocația acordată de stat pentru perioada instituționalizării. Au fost mai multe exemple în care familia a intrat în posesia acestor bani și ulterior și-a reluat vechile comportamente de respingere și abuzare a copilului reîntors, acesta ajungând din nou să nu aibă adăpost, dar, fiind deja la vârsta majoratului, fără posibilitatea internării într-un centru de ocrotire.

În general, copiii care provin din astfel de familii nu se întorc în cadrul acestora atunci când pleacă din centre, preferă să hoinărească, să meargă la prieteni cunoscuți întâmplător la școală sau pe rețelele sociale, să se implice în activități infracționale mărunte, din sfera comportamentelor achizitive (cerșetorie, furturi, tâlhării). În schimb, copiii proveniți din familii în care au simțit afecțiune, unde nu s-au confruntat cu situații de agresiune, dar în care părinții s-au aflat în imposibilitatea întreținerii lor materiale, atunci când părăsesc centrele au tendința să meargă înapoi acasă, ca la un refugiu familiar și securizant.

Fără a fi indicat un interval concret, perioada de adaptare la condițiile centrului este considerată importantă pentru comportamentul ulterior al copiilor. Aceștia manifestă rezistență la mediul nou, acest șoc putând activa instinctul de conservare ale cărui manifestări se pot înscrie fenomenului disparițiilor. Nu excludem situațiile de la polul opus unde, în ciuda unor condiții de viață favorabile, copiii părăsesc domiciliul ca semnal de alarmă pentru anumite nevoi sau curențe emoționale sau ca formă de protest față de bariere impuse de părinți, relațiile sociale, din nou, putând jucând un rol principal și în acest scenariu. Totuși, de-a lungul interviurilor, aceste cazuri au fost descrise ca fiind rare, iar plecarea a rămas un gest izolat, unic.

Plecările din centre au, cel puțin într-o fază incipientă, fie caracter colectiv, fie stau sub egida unui parteneriat. Întrucât, în timp, aceștia își stabilesc contactele în mediul extern, plecarea capătă caracter individual, având scop și destinație definite. Odată cu înaintarea în vârstă, influența acestora se răsfrânge și asupra celor mai mici sau mai recent sosiți, nu în mod direct, ci prin adoptarea unui comportament similar de către cei din urmă. Băieții, cu precădere, revin deseori cu obiecte vestimentare și accesorii noi. Acești factori contribuie la influențarea colectivului de locatari în adoptarea unui comportament similar, considerat o cale către succes.

”Ei în momentul în care pleacă, știu că n-or să mai revină”. Dacă în debutul acestui obicei putem vorbi de curiozitate, teribilism, fără un scop definit, odată cu repetarea plecărilor minorul își definește scopul, poate deveni statornic în unele activități, cât și dedicat în extinderea numărului de ocupații, fapt ce atrage după sine noi riscuri. Urmând parcursul cronologic, pe perioada dispariției, băieții tind să dezvolte o alternanță a ocupațiilor. Dacă în cazul fetelor avem de-a face cu deplasarea și șederea în anumite locații cu un număr restrâns de alți indivizi implicați (amici, concubini, rude), băieții manifestă un caracter gregar mai accentuat, aceștia tinzând către contacte sociale variate și

manifestări de grup/colective mai ample: vagabondaj, infracțiuni (furturi, tâlhării), munci, reîntoarcerea la familie/apropiați.

Pentru ambele sexe, rețelele de socializare reprezintă fie un factor declanșator, fie un potențiator al intenției de a pleca. În acest context, minorii cunosc noi personaje sau relaționează cu cele care motivează plecarea acestora. De asemenea, pe firul comparativ masculin – feminin, intervalul de dispariție este mai extins în cazul fetelor, fapt ce rezidă în bună măsură în șederea mai îndelungată/constantă în anumite locații. Acest tipar se manifestă și asupra minorilor care părăsesc domiciliul părinților. Pe același fir temporal, centrele devin puncte de tranzit între dispariții, pentru satisfacerea unor nevoi (îngrijire, hrană).

În zona discrepanțelor, un comportament atribuit în special băieților ține de reducerea comportamentelor dezadaptative în apropierea pragului de vârstă aferent părăsirii centrului (18 ani). Speriați de perspectiva majoratului când, în lipsa continuării parcursului școlar, riscă părăsirea centrului și a sprijinului material obținut acolo, asistăm, în cazul acestora, la o aplecare către mediul școlar, la creșterea toleranței față de colegi și eventualele ostilități, și la mai bună comunicare cu personalul angajat, chiar și în cazul intenției unor plecări din centru, aceștia oferind detalii despre locație și intervalul de timp vizat.

În condițiile în care mare parte dintre cei dispăruți se reîntorc singuri în cadrul adăposturilor, se ridică, totuși, în unele cazuri, o problema . Ne referim fie la lipsa actualizării și furnizării unor informații despre starea minorilor de către personalul centrelor către polițiștii de caz (responsabilii cunoscând locația minorilor care figurează drept dispăruți, informație care nu este furnizată poliției), fie la lipsa întreprinderii unor măsuri de readucere a copiilor în centre, atunci când situația o impune, fără sprijinul polițienesc. Tot instituția poliției a

dobândit un rol activ, în creștere, în perioada pandemiei prin prisma prezenței sporite la nivelul străzii, raportat la identificarea și readucerea minorilor în centre. *“În ceea ce privește gradul de implicare al poliției, acesta a crescut foarte mult în ultima perioadă de timp (2020-2021) în cazurile copiilor plecați voluntar din centru. Timpii de așteptare până la reacția poliției au scăzut, iar comunicarea între părți s-a îmbunătățit foarte mult. Faptul că responsabilii din politie au venit în centre și au luat contact în mod direct cu persoanele implicate (șef de centru, psiholog, educatori, asistent social, beneficiari) precum și faptul că s-au familiarizat într-o oarecare măsură cu modul de organizare și funcționare al centrelor a contat foarte mult.”*

Mai legat de sfera familială, se remarcă fenomenul ”disparițiilor invizibile”. În cadrul acestora familiile nu apelează la sprijinul poliției în situația unor dispariții ale copiilor. Astfel, acestea nu intră în evidențele operative, iar acțiunile întreprinse în intervalul de absență a copilului pot rămâne subiecte tabu, la nivel individual sau familial, în ciuda unor posibile situații victimale sau infracționale experimentate. Un element similar regăsim și în momentul revenirii în centru a minorilor, care, în ciuda unor examinări, ascund sau generalizează șirul de acțiuni în care s-au angajat pe durata absenței.

În câmpul potențialelor soluții propuse de personalul D.G.A.S.P.C. au fost indicate activitățile de prevenire-informare, conștientizare, fiind accentuat rolul de autoritate polițienească. Într-o sferă relativ similară, didactică, a fost menționată eficacitatea unor cursuri aplicative, de specialitate, pentru ocupanții centrelor, cu potențial stimulat, în vederea distragerii de la activitățile cu potențial dăunător. Întrucât biletul de voie a fost considerat drept o portiță de evadare pentru tineri, s-a propus acordarea unor durate mai îndelungate de ieșire, astfel încât să scadă tentația de a ”depăși” timpul prevăzut de acesta. În acest mod, acordarea unei libertăți mai mari copilului va duce la o reducere a tendinței de evadare dintr-un mediu apreciat drept restrictiv și o scădere

ulterioară a timpului petrecut pe stradă. Subliniem faptul că utilizarea psihologiei inverse nu reprezintă în sine un garant al ameliorării fenomenului, în cazul de față se propune strict într-o opinie individuală.

În linii mari, se anticipează o perpetuare cu o înclinație similară a fenomenului disparițiilor de minori având drept cauză acțiunile voluntare. Imposibilitatea restrângerii unor drepturi, cadrul legislativ considerat neadaptat particularităților actuale pentru și conștientizarea în rândul indivizilor instituționalizați că responsabilii din centre nu pot lua măsuri restrictive sau sancționatorii față de ei constituie premisele menținerii la cote înalte a fenomenului. *„Copilul face ce vrea din asistentul social (în apartamente este unul singur pe tură), paza nu oprește în centre copilul să fugă, sistemul este foarte permisiv, fetele fug noaptea și din centre dotate cu cartelă magnetică.*

Nu au cum să îngrădească, nu au nicio pârghie prin care să stopeze acest lucru, să facă un raport care să se dea mai departe...copiii folosesc medii de socializare care îi fac să fugă”.

Conform directivelor U.E. centrele colective vor fi desființate pentru o mai bună integrare în sânul societății a rezidenților, regimul deschis fiind continuat. *”Aici nu e detenție, nu putem să închidem.” “Alți factori favorizanți ai plecării din centru ar putea fi: posibilitatea de a contacta sau a fi contactat de membri ai anturajului pentru a ”organiza” plecarea, faptul că nu există repercusiuni pentru minor ca urmare a plecărilor nepermise din centru, posibilitatea de a refuza participarea la activitățile de evaluare și terapeutice inițiate de echipa multidisciplinară a centrului după revenirea în centru.”*

Astfel, se optează pentru plasarea acestora în locuințe sociale (tip apartament). Derivând din acest fapt, mare parte a plecărilor voluntare vor fi plasate în mediul urban în ciuda provenienței variate a celor care le făptuiesc. Totodată, mediul urban prezintă mai mult interes pentru minori prin prisma activităților variate care pot fi întreprinse.

III. Multitasking involuntar/Poliția – actor constant cu rol extins

Din interviurile realizate cu lucrătorii de poliție reies unele deficiențe care îngreunează gestionarea acestor cazuri.. Pornim astfel de la numărul redus al personalului de pe linia de muncă urmăriți, linie în cadrul căreia disparițiile de minori ocupă cea mai mare pondere a lucrărilor. Linia de muncă nu este catalogată drept atractivă pentru lucrătorii tineri, concomitent cu pensionarea polițiștilor experimentați, fapt care îngreunează transmiterea de know-how și formarea altor specialiști.

Polițiștii intervievați apreciază că lucrările care implică dispariții de minori ocupă o pondere semnificativă în ansamblul volumului de muncă al structurilor, fiind indicată o pondere cuprinsă între 40 și 90%. Dintre acestea, disparițiile din cadrul centrelor sociale acoperă cea mai mare paletă a cazurilor.

Mergând pe șirul condițiilor interne, se remarcă importanța unei legi a căutării minorului dispărut, ancorată la noile realități.

Totodată, pentru gestionarea cu operativitate a acestor evenimente, polițiștii recurg la anumite artificii care să permită soluționarea. Astfel, unele lucrări trebuie să intre în câmpul penal pentru a fi aprobate activitățile de interceptare și localizare. În același areal al modalităților de îmbunătățire a reacției instituționale a fost menționată utilitatea introducerea unei alerte de urmărire în baza D.E.P.A.B.D. pentru persoanele supuse acestui act, după modelul alertei Covid introdusă în perioada pandemiei.

Mutând focusul asupra relaționării cu lucrătorii centrelor de protecție socială, respectiv cu personalul D.G.A.S.P.C., o problemă invocată cu precădere ține de sfera birocratică: *”ca să fie puși la punct, acoperiți, fac adresă.”* În ciuda reperării în centre a minorilor, ulterior raportării acestora ca dispăruți, actualizarea stării de fapt nu este comunicată polițiștilor de caz. În

alte situații se cunoaște locația acestora, însă angajații centrelor/D.G.A.S.P.C. nu efectuează verificări sau acțiuni pentru întoarcerea minorilor: *”voi sunteți autoritatea, competența, voi, poliția.”* Drept urmare, se optează pentru sesizarea poliției din raționamente de precauție în eventualitatea unei turnuri nefericite/mai puțin favorabile: *”știe că e în strada cutare, numărul cutare, tot trimite adresă.”*

De altfel, cadrele interviewate au apreciat, în primă măsură, drept pozitivă latura de comunicare și colaborare efectivă cu reprezentanții centrelor/D.G.A.S.P.C., însă, în suficiente cazuri, discuția a condus către puncte fragile ale acestei cooperări. *“Sunt cazuri cu plecări din centru, anunțate după 4 – 5 zile, iar cei de la centru fac curățenie în camera minorului, strâng lucrurile, anihilând eventuale urme lăsate la fața locului, spală hainele lăsate de minor în cameră etc.”*

Pe acest filon nu putem trece peste existența unei empatii față de dificultățile reprezentanților instituțiilor de ocrotire. Polițiștii recunosc că se întâlnesc în acest context manifestări violente (preponderent de ordin verbal) ale minorilor față de îngrijitori, resursele logistice limitate (inexistența unei mașini pentru preluarea sau căutarea minorilor; pentru deplasarea în anumite locații), sistem de pază slab. La extrema opusă au fost relatate cazuri în care angajații centrelor au fost sancționați pentru nerespectarea atribuțiilor de serviciu. La fel de bine, polițiștii au recunoscut că atribuțiile funcționarilor din domeniul asistenței sociale nu le sunt cunoscute în detaliu, astfel încât să se poată vorbi de o sancționare a acestora cât și de delimitarea clară a unor atribuții pentru fiecare parte în momentele de responsabilitate comună.

Firul discuțiilor referitoare la colaborare se extinde și asupra actorului social vast: comunitatea, populația. Dacă în cazul interacțiunilor cu D.G.A.S.P.C. au fost indicate unele fluctuații, în ceea ce privește contribuția

populației în gestionarea disparițiilor de minori, avem de-a face cu o constantă, însă în sens negativ. De cele mai multe ori, informațiile oferite sunt inexistente sau fără potențial de exploatare operativă, implicarea în acțiuni realizându-se îndeosebi în cazurile de mare interes/notorietate. *“Informațiile primite de la cetățeni pot fi foarte utile în depistarea minorilor dispăruți, însă aceste situații sunt destul de rare întrucât, de regulă, minorii sunt găsiți de către polițiști înainte de manifestarea unei reacții din partea cetățenilor. Plecărilor din centrele de ocrotire, motivate preponderent de dorința de libertate, se finalizează prin întoarcerea voluntară a minorilor în aproximativ 80% din situații, în 10% din cazuri sunt găsiți de către patrule pe străzi sau în spații publice cunoscute ca fiind frecventate de către aceștia, iar 10% sunt depistați în urma căutarilor desfășurate de forțele implicate.”*

Desprinzându-se din acest cadru, notorietatea și popularizarea unui context ține de acordul familiei/reprezentanților legali de a mediatiza un caz, o situație din nou oscilantă. Astfel, se ridică și problematica colaborării cu rudele în administrarea acestor evenimente. Notăm, în acest context, impedimente precum: informații reduse furnizate, trunchieri ale unor evenimente/stări de fapt, atitudini necooperante, amenințări, sugestii de acțiune care nu corespund procedurilor/posibilităților lucrătorilor de poliție.

Cu titlu de exemplu putem indica mariajul la vârste fragede în familiile de romi. În aceste situații, reclamantii insistă asupra declarării dispariției fetelor în majoritatea situațiilor, în ciuda cunoașterii locației acestora pentru crearea unui avantaj asupra celeilalte familii sau pe fondul unor neînțelegeri în negocierea tradițională a mariajului. Revenind, una dintre aceste bariere, mai concret trunchierea sau ascunderea unor detalii, se aplică și în cazul minorilor care se întorc sau sunt găsiți de anchetatori.

Subiecții susțin că trebuie făcută o diferențiere între disparițiile în circumstanțe alarmante (unde investigația se desfășoară foarte rapid, conform

procedurilor legale, cu un grad ridicat de mobilizare a resurselor umane, cu sprijin din partea mass-media și colaborarea publicului) și plecările voluntare repetate.

“În cazul plecărilor voluntare, dificultățile se referă în principal la faptul că părinții/responsabilii din centre nu cunosc detalii despre preocupările copiilor, despre anturaj, nu pot oferi informații utile în investigație. Lipsa telefonului și închiderea de către minor a canalelor de comunicare (mesaje, profile pe rețele de socializare) îngreunează foarte mult activitatea de căutare. În situația minorilor care pleacă voluntar din centre de ocrotire, ceilalți copii susțin că nu știu nimic despre planurile și preocupările sale sau, în unele cazuri, oferă informații false/distorsionate, menite a direcționa căutările pe o pistă greșită.”

Oarecum previzibil prin natura muncii, ideea de sancțiune tinde să fie aprobată de către polițiști. *“Polițiștii consideră că o schimbare a legislației ar putea reduce numărul disparițiilor din centrele de minori întrucât aceștia beneficiază de foarte multă libertate, fără a respecta și obligațiile pe care le au în raport cu instituțiile de protecție socială.”* Dincolo de personalul centrelor sau al rezidențelor care se abat de la regulile acestora, oamenii legii aprobă inclusiv posibilitatea sancționării celor care adăpostesc persoane date în urmărire.

Concentrându-ne strict asupra problematicii disparițiilor de minori, centrele de protecție au ocupat un rol amplu și în discursul polițiștilor. Conform acestora, creșterea numerică a disparițiilor și implicit, încărcarea evidențelor operative, se datorează și unei încălcări a sistemului de protecție socială, datorată degradării relațiilor și condițiilor din sânul familiei. Fenomene precum migrația sau conflictele familiale sunt fundamente ale amplificării disparițiilor de minori. Totodată, discursul anchetatorilor a avut puncte comune cu cel înregistrat în tabăra D.G.A.S.P.C.

De exemplu, rețelele de socializare au dobândit rol în conturarea faptelor care fac subiectul acestei lucrări, ele servind la alimentarea motivațiilor și transmiterea de know how între minori, precum și la stabilirea unor relații virtuale care sunt inevitabil urmate de plecări voluntare pentru actualizarea acestora. Disparițiile sub egida teribilismului, ca gesturi de frondă, din ambele medii dezbătute pe parcursul studiului, au reprezentat un laitmotiv în răspunsurile lucrătorilor de poliție. *“Lipsa unui program zilnic astfel încât să fie ocupați o bună perioadă de timp dintr-o zi, lipsa activității, neimplicarea lor la treburile casei, sunt lăsați de părinți să își petreacă toată ziua pe telefon/tableta, își fac prieteni care îi influențează în luarea deciziei de a pleca, își fac prieteni în mediu virtual care insistă și le solicită întâlnirea fizică.”*

Precum în cazul interviurilor cu angajații sistemului de protecție socială, polițiștii au indicat particularități similare în ceea ce privește încadrarea într-un tipar al minorilor care fac subiectul disparițiilor. Mediul familial joacă un rol exponențial în ambele situații, atât al plecărilor/disparițiilor de acasă cât și din centrele sociale, însă cu manifestări diferite pentru ambele situații. Dacă în situația părăsirii domiciliului părinților putem vorbi de o reacție emoțională a copilului, fiind, totodată, o situație întâlnită îndeosebi în mediul urban, în cazul plecărilor din centru, condițiile anterioare din sânul familiei, de regulă precare atât din punct de vedere al relaționării între membri, cât și economic, își pun amprenta asupra parcursului minorului.

Totodată, unii dintre polițiștii chestionați, au indicat tinerii care provin din comunități defavorizate drept sursă pentru ambele tipuri de dispariții, sub aspectul unor tradiții (relații de la vârste fragede, munci grele) sau al unor activități care pot afecta copilul (infrațiuni, consum de alcool, conflicte, neglijarea atribuțiilor părintești). *“În general minorii care pleacă de la domiciliu, ca și cei care ajung să fie instituționalizați, provin din familii*

dezorganizate, cu situații financiare precare, fără locuri de muncă stabile și cu program de muncă asimetric, din acest motiv minorii stau nesupravegheați multă vreme...părinți cu preocupari infracționale, minorii imită proprii părinți: dacă părintele fură, același lucru îl face și minorul, dacă părintele cerșește același lucru îl face și minorul.

De cele mai multe ori locuința în care trăiesc este formată dintr-o singură camera, mănâncă, dorm 7-8 persoane, iar părinții întrețin relații sexuale în timp ce minorii sunt în cameră, pentru ca apoi ... aceștia vor să facă și ei ce fac părinții – din acest motiv foarte multe minore ajung să nască la vârste de 14 – 15 ani.”

De asemenea, plictiseala a fost deseori invocată de minorii care părăsesc centrele în mod repetat, mai degrabă decât cei care părăsesc domiciliul: *“Când sunt găsiți minorii afirmă că erau plictisiți, că doreau să iasă să se plimbe, să se distreze și să petreacă cu prietenul.”*

IV. Concluzii:

Cele mai frecvente situații tensionante resimțite de copiii care părăsesc voluntar domiciliul sau centrele de ocrotire și care formează fondul de circumstanțe pe care se dezvoltă ideea de fugă a copiilor sunt:

- starea de sărăcie, care produce diverse frustrări;
- lipsa de atenție sau de interes/neglijare față de nevoile copilului aflat în dezvoltare, din partea unor părinți prea preocupați de serviciu sau de probleme personale, astfel încât copiii se simt nedoriți sau ignorați;

- lipsa de control a situației școlare a copiilor, în ceea ce privește frecvența la cursuri și interesul pentru studiu arătat de copii;

- rigiditatea regulilor de conviețuire și lipsa de comunicare în familie, pretențiile exagerate din partea părinților cu privire la rezultatele școlare sau la alegerea tipului de carieră, impuse prin forță, situații care produc copiilor sentimente de frustrare și minimalizare a propriei importanțe în cadrul familiei;

- lipsa de comunicare adecvată și încercarea de impunere prin forță a standardelor familiei cu privire la prietenii aleși de copii, mai ales în cazurile adolescenților care doresc experimentarea relațiilor sexuale (situație întâlnită mai frecvent în cazul fetelor);

- violența în familie sau în centrele de ocrotire, din partea părinților, dar și a unor concubini ai părinților, frați, colegi din centrele de ocrotire sau chiar responsabili din centrele de ocrotire;

- stările de plictiseală accentuate și cronice, în lipsa unor programe stimulative pentru minori, îndeosebi în centrele de ocrotire;

- modele de comportament disfuncționale receptate în familie: lipsa interesului pentru studii, practicarea cerșetoriei, lipsa de organizare a vieții, rezolvarea conflictuală a diferendelor, antecedente penale ale membrilor familiei, consum frecvent de alcool al unora dintre membrii familiei;

- tulburările de comportament ale unor copii, provenite din factori diverși: genetici, dizabilități fizice și mentale, mesaje contradictorii în educația copiilor, lipsa de supraveghere a cercului de prieteni și a modelelor de convingeri și comportament care influențează conduita copiilor, divorțul părinților sau decesul unuia dintre părinți, abandonarea copiilor în centre de ocrotire sau la diverse rude etc.

Deși în cadrul interviurilor au fost rareori semnalate comportamente abuzive sau de neglijare a atribuțiilor responsabililor din centrele de ocrotire, care să susțină ideea că plecările voluntare sunt cauzate și de climatul disfuncțional din aceste centre, prezentăm totuși, cu titlu de exemplu, situația desprinsă din raportul

A.N.P.D.C.A , în urma controlului efectuat la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sibiu, în perioada 12-16.10.2020.⁴ Aceste controale vor fi extinse și considerăm că astfel de situații, din care vom prezenta mai jos câteva exemple, se pot regăsi și în alte centre de ocrotire, ceea ce contribuie la factorii declanșatori ai reacțiilor de fugă ale copiilor. Astfel:

- *Pe listele de alimente sunt înregistrate economii în ceea ce privește alocația de hrană, dar meniurile nu respectă principiile unei alimentații sănătoase și echilibrate și, de asemenea, nu sunt diferențiate în cazul copiilor cu regim alimentar;*
- *Copiilor din CPRU nu le-au fost acordați niciodată banii pentru nevoi personale, încălcându-se astfel prevederile art. 129 alin. (1) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare;*
- *La nivelul CPRU se înregistrează plecări fără permisiune ale copiilor sărind gardul, fără să fie realizate activități privind prevenirea acestor incidente și intervenția corespunzătoare;*
- *Dosarele sociale ale copiilor din CPRU nu conțin totalitatea documentelor întocmite de către managerii de caz;*
- *Probleme punctuale ale unor minori, legate de abuzuri exercitate în mediul familial, pentru care nu au fost restricționate legăturile cu părinții;*
- *Lipsa evaluării și planificarea serviciilor și intervențiilor în acord cu prevederile legale în vigoare;*

⁴ http://andpdca.gov.ro/w/wp-content/uploads/2020/12/Sinteza-control-Sibiu_CU-FOTO.pdf

- *Deficiențe majore legate de aplicarea și monitorizarea măsurii de protecție specială, fapt care a condus la 2 sarcini și o naștere în cazul unei minore;*
- *Victime ale abuzurilor care nu au beneficiat de servicii și intervenții specializate în vederea reabilitării copilului victimă a abuzului și neglijării în conformitate cu Metodologia-cadru privind prevenirea și intervenția în echipă multidisciplinară și în rețea în situațiile de violență asupra copilului și de violență în familie aprobată prin HG nr. 49/2011;*
- *Nu au fost realizate demersuri privind decăderea părintelui din drepturile părintești și nici nu au fost luate măsuri privind protejarea copiilor minori rămași în familie, acolo unde a fost vorba de abuz în familie;*
- *Un manager de caz și personalul din cadrul serviciilor de tip au permis și încurajat în mod continuu menținerea legăturii cu un bărbat inculpat într-un dosar penal pentru săvârșirea infracțiunii de act sexual cu un minor în care chiar DGASPC, prin directorul general, s-a constituit parte civilă;*
- *În cazul unor minori, specialiștii DGASPC nu au putut concluziona cu privire la abuzurile semnalate de copii (sexual și fizic), menționând că nu sunt și alte mijloace de probă, precum și faptul că nu se poate stabili o cauzalitate între fapta semnalată și prezența indicilor de abuz.*

Părăsirea voluntară a domiciliului se referă la cazurile în care copiii, aflați în situații dificile care le depășesc limita de suportabilitate, au o reacție de fugă, fie fără o destinație clar stabilită, fie către o destinație aleasă, unde speră să găsească o soluție pentru problema cu care se confruntă.

Cel mai frecvent, copiii care au plecat de acasă au avut următoarele motive și comportamente:

- dorința de libertate, neîngrădită de anumite reguli de comportare în familie sau în centrele de ocrotire; acești copii au ales să vagabondeze câteva zile, singuri sau împreună cu alți prieteni, întreținându-se din banii luați de acasă înainte de plecare sau prin practicarea cerșetoriei, chiar prin furturi din societăți comerciale și buzunare/genți; de regulă, comportamentul școlar al acestora este caracterizat de absenteism, abandon, corigență sau repetenție, afilierea la găști de cartier, atitudini agresive față de colegi și profesori; la momentul găsirii lor, manifestă adesea refuz sau reticență de a se întoarce în familie sau în centrele de ocrotire;

- teama de reacția părinților față de rezultate slabe la învățătură sau față de unele greșeli de comportament ale copiilor, în situația în care acești copii se așteaptă la reacții violente sau au fost educați să se autoculabilizeze în mod exagerat;

- dorința de autonomie financiară, ca o soluție la lipsa de perspective resimțită în familie; acești copii încearcă să se angajeze sezonier la diferite persoane particulare, să cerșească sau chiar să fure din societăți comerciale sau din buzunare și genți (și fetele, și băieții), să practice prostituția sau să se angajeze temporar în cluburi de noapte sau baruri (fetele). Uneori, acești copii pleacă de acasă împreună cu frații sau, din centrele de ocrotire, împreună cu alți colegi, și aleg împreună diverse forme de comportament riscant, victimal sau infracțional; înregistrează frecvent absențe de la școală sau chiar abandonează școala, se afiliază unor grupări stradale; la momentul găsirii lor, manifestă adesea refuz sau reticență de a se întoarce în familie sau în centrele de ocrotire;

- dorința de a se muta împreună cu un prieten (cel mai frecvent) sau o prietenă; majoritatea fetelor care aleg această soluție refuză, de obicei, atunci când sunt găsite să se reîntoarcă la domiciliu sau au suficiente rețineri, astfel încât se poate prognoza în majoritatea acestor cazuri că vor repeta evenimentul; pentru

ele, a locui cu un bărbat înseamnă atât satisfacerea dorințelor sexuale și a nevoilor afective, cât și scăparea din situațiile dificile cu care se confruntă acasă: sărăcia, violențele, conflictele permanente, lipsa de atenție și afecțiune.

- dorința de a găsi un sprijin pentru rezolvarea conflictelor cu familia sau pentru lipsa de afecțiune resimțită în familie sau la centrul de ocrotire; acești copii aleg fie vagabondajul singuri sau în grup, fie merg la diferite rude sau prieteni pentru a locui câteva zile; nu au un plan de viață bine stabilit, ci este o reacție la saturația față de tensiunile cotidiene resimțite;

- dorința, mai mult sau mai puțin conștientizată, de a crea un moment de criză în familie, pentru a atrage acesteia atenția asupra copilului, care se simte permanent neglijat și neimportant în familie; acești copii aleg, de regulă, varianta vagabondajului, singuri sau în grup, merg la rude sau chiar se implică în activități de cerșetorie sau prostituție.

Reacția de fugă este motivată atât de tensiunea situațiilor variate la care acesta este expus în mediul familial sau în centrul de ocrotire. Reacția de fugă este motivată cât și de trăsăturile de personalitate ale acestuia.

Printre particularitățile specifice minorilor implicați în plecările voluntare, se regăsesc următoarele:

- *Copii proveniți din medii sărace;*
- *Copii proveniți din familii dezorganizate, monoparentale, din relații de concubinaj sau ocazionale/accidentale;*
- *Copii abandonați și mai ales la vârste de peste 7-9 ani;*
- *Copii admiși în centre care prezintă deja un retard în dezvoltarea fizică și cognitivă din cauza neglijenței în familie, a educației precare, abandonului școlar sau neșcolarizării;*
- *Copii admiși în centre la vârste de 10-12 ani cu abandon repetat (abandonul familiei, rudelor sau persoanelor la care au fost lăsați de familie spre creștere și educare);*

- *Copii admiși în centre cu traume din perioada în care au fost în familie (abuz de orice fel, exploatarea prin muncă);*
- *Copii aduși de părinți/aparținători și admiși în serviciile sociale care prezintă tulburări de atașament, tulburări de comportament, retard în dezvoltare, care au dezvoltat manifestări antisociale și morale, care frecvent vagabondează și aparțin anumitor anturaje de risc.*
- *Alte particularități: retard intelectual, tulburări de învățare, capacitate scăzută de a-și organiza resursele și de a-și rezolva diferite probleme adverse; carențele educaționale, copilul fiind demotivat academic, afectat de abandon școlar, insuficientă maturizare socială;*
- *Factorii psihologici influențați de vârstă: conflicte interne legate de procesul maturizării, de normele sociale și de relația cu adultul, resentimente împotriva societății, retard intelectual, lipsit de empatie manifestată printr-un comportament indezirabil, provocare, cruzime, violență, ignorarea regulilor, distrugeri materiale și nu numai.*

Practic, **părăsirea voluntară a domiciliului sau centrelor de ocrotire este un prim pas în soluția imaginată de copii pentru a găsi un răspuns la problemele cu care se confruntă.** Motivele care susțin decizia de părăsire a domiciliului sunt, de fapt, forme de soluții, alese după capacitatea de înțelegere a fiecărui copil, care să le ofere o detașare temporară de tensiunile cotidiene, și se traduc în destinații sau comportamente diverse în perioada lipsei de acasă sau din centre.

Riscuri implicate de părăsirea voluntară a domiciliului sau a centrelor de ocrotire:

Deși în marea majoritate a cazurilor nu s-au înregistrat situații de victimizare a copiilor care au părăsit domiciliul sau centrele de ocrotire, considerăm că există o serie de riscuri potențiale la care se expun, atât de ordin victimal, cât și de atragere către activități infracționale:

- expunerea la situații de victimizare accidentală sau intenționată din partea unor persoane, în condițiile unei dezvoltări insuficiente, fizice, mentale și a controlului emoțional, care să le permită o evaluare adecvată a riscului unor comportamente. Acești copii se expun riscurilor de exploatare sexuală, de agresiune în diverse alte moduri, de traficare, de accident etc.

- implicarea în diverse tipuri de infracțiuni și afilierea la grupări infracționale, datorită incapacității de reprezentare și evaluare a consecințelor, evenimente care le vor marca decisiv parcursul vieții

- formarea unei deprinderi de a reacționa prin fugă la orice situație neobișnuită sau dificilă, plecarea de acasă devenind astfel un comportament de risc obișnuit

- dificultăți majore de reintegrare școlară, ceea ce le va diminua semnificativ posibilitatea de evoluție școlară și profesională și de adaptare socială.

Soluții de prevenire a unor asemenea situații:

Contextul interviurilor cu ambii actori instituționali implicați în problematica disparițiilor de minori pe fondul plecărilor voluntare scot în evidență deficiențele intra și interinstituționale. **Cu toate acestea, de o amplitudine deosebită este indicarea acestei cazuistici ca fiind una fără pârghii de diminuare, cel puțin cu resursele actuale. Mai important, cauzele principale ale acestui fond sunt extrinseci atât poliției, cât și D.G.A.S.P.C. și centrelor subordonate, ținând de factori socio-economici.** Pe scurt, dat fiind că acest studiu a gravitat în bună măsură în jurul minorilor instituționalizați, abordarea

adecvată a problemei ține de prevenirea intrării în sistemul de protecție a acestor minori.

Dacă asociem două situații: minorii instituționalizați primesc o alocație lunară de 28 RON, aceștia fiind cazați în complex de apartamente, pentru a se integra în viața normală a societății, observăm că aceasta conduce la acumulări de frustrări care vor genera permanent plecări voluntare. Minorii instituționalizați sunt integrați în mediul școlar, se întâlnesc cu colegi și prieteni și observă că aceștia își pot permite să-și cumpere haine, mâncarea dorită, diverse obiecte de uz personal, gadget-uri, bilete la spectacole, iar toate acestea le sunt inaccesibile acestor minori. Prin urmare, aceștia vor căuta căi facile de câștig material și vor continua să plece pentru a le obține, amplificând, așa cum au arătat majoritatea intervievaților, fenomenul disparițiilor.

➤ **În ceea ce privește plecările voluntare, care constituie cea mai mare parte a evenimentelor înregistrate pe această linie de muncă, subiecții nu identifică prea multe soluții aflate în aria de competență a poliției:** *”Copiii vor pleca în continuare ... ceea ce se poate face, viabil, este să se documenteze foarte bine situația lor, să știm cât mai multe lucruri despre ei și mediile frecventate, despre preocupările lor, pentru a putea fi găsiți cât mai repede”. O altă ”soluție” adoptată de către polițiștii intervievați este de a păstra o legătură directă, constantă cu minorii despre care știu că pleacă frecvent, pentru a putea fi contactați de către aceștia în cazul în care se află în pericol și pentru a-i convinge să revină periodic în centre. De asemenea, consideră că pot fi utile într-o anumită măsură activitățile de informare pe linia prevenirii traficului de persoane și a pericolelor ce pot fi întâlnite pe internet, în special prin utilizarea rețelelor de socializare (formele traficului de persoane, modalitățile de recrutare a victimelor, descrierea etapelor, metoda ”loverboy” etc.)”*

➤ informarea copiilor cu privire la riscurile implicate de părăsirea domiciliilor sau centrelor de ocrotire. Acest lucru se poate realiza prin difuzarea

de broșuri și prin întâlniri cu copiii, realizate în școli și în centrele de ocrotire, de către polițiștii din structurile de prevenire, proximitate și de siguranță școlară, cu concursul profesorilor-diriginți, a consilierilor școlari și a membrilor organizațiilor neguvernamentale, dar și prin mass media, în care vor fi prezentate exemple din cazuistica înregistrată;

- informarea copiilor cu privire la potențialul sprijin pe care îl pot primi când se confruntă cu situații dificile acasă, dacă se adresează diriginților, consilierilor școlari, organizațiilor neguvernamentale și polițiștilor, concomitent cu crearea sau modernizarea unor centre de sprijin care să ofere o consiliere și un ajutor adecvat acestor copii;
- informarea părinților cu privire la consecințele lipsei de comunicare, a dezinteresului pentru situația școlară a copiilor, de lipsa supravegherii copiilor în centrele de ocrotire, de permanența conflictelor din familie. Se impune mutarea focusului demersurilor de conștientizare, consiliere și informare nu doar asupra copilului ca aparentă problemă, cât și asupra mediului social înconjurător care contribuie cu factorii determinanți în traiectoria socială a tânărului. Astfel, părinții sunt o componentă vitală, dar deseori exclusă din demersurile menționate anterior;
- verificarea adecvată a centrelor de ocrotire a copiilor, luând în considerare nu doar suportul material al acestora, cât și climatul în care trăiesc copiii, nivelul de supraveghere al responsabililor, dar și comportamentul acestora față de copii; această verificare va ține cont de atribuțiile acestor responsabili și va conduce la îmbunătățirea fișei postului și la aplicarea de sancțiuni pentru situațiile de incorectitudine constatate;
- utilizarea de către diriginți a fișelor de observație a copiilor în școli, pentru identificarea semnalelor de comportamente dezadaptative și solicitarea consilierilor școlari și a polițiștilor de proximitate sau de siguranță școlară să intervină, pentru a identifica problemele cu care se confruntă acești copii și soluțiile pentru aceste probleme;

- sancționarea contravențională a persoanelor care acceptă găzduirea unor copii sau angajarea sezonieră a acestora, fără a se informa în prealabil cu privire la motivele pentru care acești copii solicită găzduire sau angajare, fără a se informa cu privire la circumstanțele plecării acestor copii de la domiciliu și fără a informa poliția sau aparținătorii legali despre aceste situații.
- realizarea, împreună cu Autoritatea Teritorială de Ordine Publică, la nivelul fiecărei unități teritoriale de poliție a unei liste de voluntari din comunitatea în care activează, recrutați cu ajutorul A.T.O.P. și eventual instruiți minimal de către polițiști cu privire la modalitățile de efectuare a căutărilor în diverse situații din teren, la care Poliția să poată apela imediat ce o dispariție este încadrată în categoria celor alarmante, astfel încât în timp minim să poată fi acoperită o arie cât mai extinsă de căutare de echipe de voluntari coordonați de polițiști;
- o abordare pe linie de prevenire, care presupune implementare pe termen lung, susținere financiară, cooperarea poliției cu organizații neguvernamentale, are la bază următorul model de înțelegere a comportamentului copiilor care părăsesc voluntar domiciliul/centrul de ocrotire: *este mai puțin important din ce cauză sau circumstanță defavorabilă părăsesc acești copii domiciliul ci, mai ales, ce caută acești copii.*

Tipul de situație tensionantă de care fug copiii reprezintă fundalul pe care aceștia construiesc dorințe și planuri. Fiecare dintre acești copii fuge de ceva, dar și caută ceva. Are nevoie de comunicare adecvată, cu cineva care îi înțelege problemele în modul în care el le formulează. **Cel mai potrivit interlocutor este, în aceste condiții, un alt copil care a trecut prin aceleași situații și a fost ajutat să-și înțeleagă comportamentul.** În consecință, modelul preventiv propus se referă la înființarea unor centre de primire a copiilor cu probleme în familie sau care părăsesc voluntar domiciliul/centrul de ocrotire și unde, sub îndrumarea unui

psiholog, se vor forma grupuri de sprijin în care acești copii își vor relata reciproc experiențele și se vor susține reciproc. Din astfel de grupuri vor putea fi recrutați ulterior voluntari valoroși pentru căutarea altor copii dispăruți, pentru informarea altor copii cu privire la riscurile fugii de acasă, dar și pentru formularea unor soluții pentru problemele cu care se confruntă. Acești copii vor furniza informații interesante cu privire la modelele de raționament și comportament adoptate de copii când își propun fuga de acasă sau din centrul de ocrotire și în perioada dispariției de la domiciliu.

OBSERVAȚIE!!! Numai o campanie de informare a copiilor cu privire la riscurile potențiale antrenate de părăsirea domiciliului, chiar dacă este extinsă la nivel național și pe o perioadă îndelungată, nu poate produce efecte majore de schimbare a comportamentului.

Pe de o parte, se naște întrebarea accesării și furnizării **acestor informații către copiii care au un comportament școlar afectat de absenteism frecvent**, iar statistica arată că un număr ridicat de copii care părăsesc domiciliul absentează frecvent de la școală. Pe de altă parte, informațiile de acest gen vor fi receptate doar de acei copii cu un coeficient de inteligență suficient de mare care să le permită o evaluare adecvată a informațiilor primite și care nu părăsesc domiciliul datorită unor situații foarte tensionante, ci mai degrabă dintr-o pornire temporară de a înlătura plictiseala cotidiană, de a face ceva ieșit din comun împreună cu alți prieteni.

Alta este însă situația copiilor care se confruntă acasă cu probleme majore de comportament din partea părinților (abuzuri fizice și emoționale, neglijare acută). Chiar dacă acești copii admit, la momentul prezentării, că informațiile primite sunt valabile, în momentele în care se confruntă cu situațiile tensionante compară (nu neapărat conștient) riscurile acelei situații, care au caracter imediat și previzibil, cu riscurile potențiale descrise, cu caracter incert și

îndeprătat în timp, și alegerea va fi, aproape de fiecare dată, de a evita riscurile certe, imediate și previzibile (adică situația dificilă de acasă, abuzurile, sărăcia etc.), alegând situația care prezintă cele mai puțin probabile riscuri.

De aceea, **pentru acești copii, cea mai adecvată formă de prevenire a riscului victimal constă în oferirea de alternative de adăpost și consiliere, care să-i ajute să rezolve problemele cu care se confruntă, admițând ideea că, uneori, le este mai bine să părăsească domiciliul temporar și că, oricum, asta vor face, indiferent de forma sub care sunt avertizați despre alte riscuri potențiale.**

V. Laitmotivul libertății: fuga permanentă către iluzia independenței

”Noi am venit aici provizoriu, noi de-aici plecăm.” Privitor la studiile de caz, discuțiile alături de tinerii care părăsesc cu regularitate centrele subliniază în mare parte o slabă conștientizare a pericolelor conexe acestor comportamente. Pentru o mai bună ilustrare a fenomenului supus analizei în curs, redăm 22 studii de caz ale minorilor cu dispariții multiple din cadrul centrelor de protecție socială.

1. Cazul minorei V.E.B. (16 ani)

Minora V.E.B., provine dintr-o familie dezorganizată, având alți doi frați. Plecărilor voluntare sunt multiple atât din familie cât și din centrul de plasament.

La evaluarea inițială, înainte de aplicarea măsurii de instituționalizare, s-a constatat faptul că cei trei minori provin dintr-o familie dezorganizată, locuiau în condiții inumane și insalubre, minora V.E.B., fiind cea mai mare dintre cei trei frați, fiind responsabilizată încă de la vârsta de opt ani să se îngrijească de ceilalți doi frați mai mici. Mama acesteia trăia într-o relație de concubinaj cu un bărbat,

atenția acesteia fiind concentrată doar asupra bărbatului respectiv, cei trei copii fiind lăsați nesupravegheați pentru perioade foarte lungi.

Dat fiind faptul că minorii erau neglijați constant a fost luată decizia ca cei trei minori să fie instituționalizați. Astfel în anul 2016, minora V.E.B. împreună cu un frate mai mic au fost instituționalizați la un Centru de plasament. Tot cu această ocazie cel de al treilea frate mai mic cu vârsta sub doi ani, a fost plasat în asistență maternală.

Ca și istoric, V.E.B., deși avea numai opt-nouă ani, părăsea în mod voluntar, în repetate rânduri domiciliul și hoinărea fără o destinație clară. Conform declarațiilor mamei acesteia, minora obișnuia încă de la vârsta de opt-nouă ani să meargă la diferiți bărbați care locuiau singuri și stătea la aceștia, deoarece îi plăcea libertatea.

După ce minora a fost instituționalizată, pentru o perioadă de aproximativ un an, aceasta nu a plecat din centru, părea că se simte bine în mediul instituțional și că îi place viața organizată din centru. Dacă până la momentul instituționalizării minora nu a frecventat deloc școala, în urma instituționalizării, minora a fost înscrisă la școală, frecventând zilnic orele de curs și învățând cu dăruire. După un an de la instituționalizare în urma influenței negative a unor alte fete instituționalizate și spunând că vrea să aibă libertate mai mare, a început să absenteze din instituție și să chiulească de la școală. Prima dată a absentat numai pentru câteva ore, petrecând timpul prin oraș împreună cu prietenii, după un timp plecând pentru zile întregi și rămânând în afara instituției chiar și noaptea, cu revenire în centru a doua zi. Tot în acest timp minora s-a împrietenit cu un bărbat dintr-o altă localitate, la care mergea aproape zilnic. Între timp, acasă, relația mamei cu bărbatul cu care trăia în concubinaj s-a întrerupt, însă minora, deși afirmă că îi este dor de mamă, a rămas în centru.

De la declanșarea pandemiei, minora V.E.B. a mai fugit o singură dată din centrul de primire, împreună cu alți doi beneficiari din instituție, însă în câteva ore a fost adusă înapoi de polițiști, urmare a sesizării reprezentanților din centru.

În toate perioadele de plecări voluntare ale minorei, nu au fost înregistrări în aplicația Urmăriți, aceasta fiind identificată de fiecare dată de polițiștii din municipiul de rezidență.

2. Cazul minorei D.T. (16 ani)

Minora D.T., a înregistrat prima plecare voluntară de la domiciliu la vârsta de 14 ani. Aceasta nu este cunoscută cu afecțiuni psihice ori medicale, însă este cunoscută cu numeroase plecări voluntare de la domiciliu. Pe parcursul anului 2020 a avut multiple plecări voluntare atât de la domiciliul din mediul rural, cât și din centrul de plasament.

Din istoricul plecărilor voluntare, minora a fost dată în urmărire națională de șase ori; de trei ori după plecarea voluntară de la domiciliul și de alte trei ori după plecarea din centrul de primire în regim de urgență. Toate plecările voluntare ale minorei de acasă și apoi de la centru erau în strânsă legătură de o relație de prietenie cu un tânăr în vârstă de 18 ani, relație pe care părinții minorei nu o agreau, fiind foarte restrictivi și irascibili când venea vorba de tânărul respectiv.

Astfel prima plecare voluntară a fetei de la domiciliu, a fost în luna iulie a anului 2020, plecare anunțată prin apel la S.N.U.A.U. 112 de tatăl minorei. În urma investigațiilor făcute de lucrătorii postului de poliție comunal, minora nu a fost identificată și a fost dată în urmărire la nivel național.

La un interval de cinci zile de la plecarea voluntară, minora s-a prezentat personal la postul de poliție, împreună cu un tânăr de 18 ani unde a declarat că a plecat cu un taxi către un hotel împreună cu tânărul sus menționat, iar în prezența mamei sale a declarat că nu a fost victima vreunei agresiuni sau infracțiuni, nu a suferit vătămări corporale, nu a fost sechestrată și că a plecat de bună voie de la domiciliu. Minora a fost încredințată mamei sale pe bază de proces verbal și a fost revocată darea în urmărire națională cu motivul „depistare-încredințare către familie/aparținători”. În cursul lunii august, la 16 zile de la revenire, minora pleacă din nou de la domiciliu, plecare anunțată telefonic tot de tatăl minorei. În

urma investigațiilor făcute de lucrătorii postului de poliție comunal, aceasta nu a fost identificată și a fost dată în urmărire la nivel național. După două zile de la semnalarea plecării voluntare, minora a fost identificată de lucrătorii postului de poliție și încredințată familiei. Tânăra a declarat că în perioada plecării a fost în compania prietenului ei și că nu a fost în această perioadă victimă a vreunei infracțiuni. Tot cu această ocazie, a fost revocată darea în urmărire națională cu motivul „*depistare-încredințare către familie/aparținători*”.

După o lună de la ultima plecare voluntară, lucrătorii de la postul de poliție, sunt sesizați din nou de tatăl minorei, cum că aceasta a plecat voluntar în jurul orelor 23:00, de la o petrecere ce se desfășura în imediata vecinătate a locului de domiciliu și nu s-a mai întors acasă. Astfel, în urma datelor și informațiilor deținute de polițiști și prin metode specifice de supraveghere, Parchetul a emis mandat de percheziție domiciliară pentru un număr de trei imobile de pe raza comunei, iar la unul dintre imobile, aparținând bunicului tânărului cu care minora obișnuia să plece, în podul casei, a fost identificată minora împreună cu tânărul respectiv.

Astfel, față de ceea ce s-a indicat a fi partenerul, s-a luat măsura reținerii și introducerii în C.R.A.P fiind continuate cercetările sub aspectul săvârșirii infracțiunii de act sexual cu un minor în formă continuată. În timpul aplicării procedurilor specifice de reîncredințare a minorei către familie, părinții acesteia au devenit violenți, lovind minora în mod repetat atât mama, cât și tatăl, motiv pentru care lucrătorii postului de poliție au emis ordine de protecție provizorie, prelungirea acestora fiind respinse de către Tribunalul Județean.

Date fiind cele constatate de către polițiști, a fost instituită măsura de protecție specială a plasamentului în regim de urgență la centrul de primire în regim de urgență, întrucât aceasta a fost victima violenței în familie, fiind agresată de către cei doi părinți

Chiar și după instituționalizarea în centrul de primire în regim de urgență, minora a încercat și a reușit să fugă din centru, de trei ori, pentru perioade de câte

două, trei zile, fiind de fiecare dată identificată în compania prietenului ei. În fiecare situație, educatorul centrului a sesizat poliția, aceștia din urmă procedând imediat la cercetarea la fața locului.

Modalitățile prin care adolescenta reușea să părăsească centrul au fost escaladarea geamului de la grupul sanitar aflat la parterul centrului, prin forțarea mânerului de la geam (care era încuiat), precum și pe fereastra de la mansarda centrului, pe scara de incendiu. Pe parcursul evaluării cazului s-a constatat că sursa principală a conflictelor existente în familie și a plecările sale repetate de la domiciliu și din centrul de primire în regim de urgență au fost reprezentate de relația pe care minora o întreținea cu iubitul său, relație neagreată de părinții minorei. Toate plecările voluntare ale minorei au avut ca destinație apropierea și compania tânărului.

Pe durata aplicării măsurilor de protecție specială părinții au înțeles că este nevoie de o schimbare de comportament față de nevoile actuale ale minorei și pentru că aceștia au făcut tot posibilul pentru a-i asigura condiții bune de viață, iar adolescenta și-a dorit la rândul ei reintegrarea în familie, măsura instituționalizării a încetat, minora D.T. revenind în îngrijirea părinților. Totodată, ea și-a manifestat intenția de a reveni la școală și de a frecventa cursurile.

3. Cazul minorei F.O. (15 ani)

Minora F.O., a fost plasată la Centrul de primire în regim de urgență, în cursul lunii noiembrie 2020, fiind instituită măsura de protecție specială a plasamentului în regim de urgență, ca urmare a rezultatelor evaluării specialiștilor din cadrul D.G.A.S.P.C., care au confirmat situația de risc la care era expusă minora, situație sesizată de către primărie.

În urma raportului de evaluare s-a constatat faptul că minora prezintă probleme comportamentale, are multe absențe de la școală, iar tatăl, în a cărui îngrijire se afla, este zilnic în stare de ebrietate. Cu ocazia evaluărilor ce au precedat instituționalizarea minorei s-a constatat că tatăl acesteia nu

conștientizează problemele de comportament cu care se confruntă fiica sa și nu cunoaște activitățile cotidiene ale acesteia, exemplificând aici situația de absentism școlar, înregistrările în care copilul apare în ipostaze indecente, trimise diferitelor persoane. În ceea ce o privește pe mama minorei, s-a observat că relația afectivă dintre cele două este superficială, lipsite de un atașament sigur, legăturile și contactele directe rezumându-se la câteva convorbiri telefonice și întâlniri sporadice pe parcursul unui an.

În urma consilierii psihologice s-a desprins că aceasta nu se simte acceptată de către actualul soț al mamei, care manifestă o atitudine ostilă față de ea, relația fiind una tensionată. Pe durata măsurii de protecție specială, minora F.O. a beneficiat de bilete de învoire pentru a ieși în oraș, aceasta profitând de această oportunitate, lipsind în trei rânduri și pe perioada nopții.

Întrucât în aceste situații adolescența nu a revenit până în orele 23:00, educatorul a sesizat organele de poliție care au procedat la cercetarea la fața locului. Pe perioada absenței din cadrul centrului, minora și-a petrecut timpul în compania unui anturaj negativ la care aderase încă din perioada în care se afla în îngrijirea părinților, consumând băuturi alcoolice cu aceștia.

Are tendința de a ascunde adevărul pentru a-și proteja prietenii de eventualele consecințe. Își asumă conduite nepotrivite vârstei, preferând o viață independentă și aparent liberă, fără reguli, fără ore de învoire, fără program. În două situații de plecare voluntară din cadrul centrului, tânăra a revenit în centru în mod voluntar în cursul dimineții, iar într-o singură situație minora a fost adusă de către polițiști în cursul nopții, după ce a fost identificată la o petrecere.

În prezent, F.O. beneficiază de măsura de protecție specială a plasamentului la o casa familială din subordinea D.G.A.S.P.C.

4. Cazul minorului K.M. (16 ani)

La vârsta de opt ani a fost dat prima oară în plasament la un asistent maternal, de unde a fost transferat la vârsta de nouă ani la o casă de tip familial, deoarece starea de sănătate a asistentului s-a deteriorat. Minorul stă în această casă de tip familial de opt ani. Frecventează cursurile unui colegiu tehnic, clasă de învățământ profesional – specialitatea electronică, din altă localitate și face zilnic naveta. În perioada stării de alertă a frecventat cursurile online.

A început să fugă din centru în jurul vârstei de 12 ani. Din discuțiile cu minorul a reieșit că, prima dată a plecat acasă, supărat că nu își mai văzuse mama de mai multă vreme, fiindu-i dor de ea. A doua oară a plecat împreună cu alți doi băieți din centru deoarece era curios și totodată dornic să experimenteze „libertatea,..”. Plecărilor fără permisiune din centru au fost sesizate postului de poliție de către supraveghetori. De fiecare dată a fost adus înapoi de polițiști. Minorul a declarat că, la a doua plecare, a hotărât să mergă acasă la un coleg pe care îl cunoscuse în centru, dar că acolo nu a stat mult deoarece a fost găsit de polițiști.

La momentul discuției a afirmat că nu-și mai dorește să fugă din centru, iar copiilor care ar dori să plece, le-ar spune că fuga din centru nu le rezolvă problemele. Mai devreme sau mai târziu se întorc în același loc pentru că nu au unde să meargă.

Din discuțiile purtate cu un polițist de la structura de de Combatere a Crimei Organizate a reieșit că minorul este în atenția acestei structuri și cercetat într-un dosar penal. În luna decembrie 2020 un supraveghetor din C.T.F. a sesizat postul de poliție deoarece K.M. adusese și consumase împreună cu un alt minor din centru, o țigară care ar fi conținut substanțe psihoactive (etnobotanice). La audiere, minorul a declarat că a cumpărat-o de la o cunoștință și că a dorit să experimenteze starea dată de aceste substanțe. În prezent dosarul este în lucru și urmează a se stabili dacă minorul raspunde pentru fapta comisă. Din discuțiile avute cu managerul de caz a reieșit faptul că o perioadă de timp au sesizat că minorul venea la centru cu îmbrăcăminte nouă și dispunea de mai mulți bani de

buzunar și, totodată, avea un comportament ciudat. Ulterior, au găsit asupra lui țigara care e posibil să fi conținut substanțe psihoactive.

5. Cazul minorei K.L. (12 ani)

A fost instituționalizată la un complex de servicii – casă de tip familial în luna iulie 2020. Până la data instituționalizării a locuit, împreună cu părinții și două surori, de nouă, respectiv șapte ani, într-o locuință socială din mediul rural, pusă la dispoziția familiei de primăria localității respective.

În anul 2020, mama minorei (consumatoare de alcool) a părăsit familia, iar tatăl a solicitat instituționalizarea fetelor, declarând că pleacă la muncă în Germania. La momentul instituționalizării copiilor, tatăl a declarat că se va întoarce și îi va lua acasă. Minora ține legătura cu tatăl ei, și este convinsă că acesta se va ține de cuvânt.

Împreună cu sora ei, M. în vârstă de nouă ani, au fost plasate la o Casă de tip familial, iar sora de șapte ani a ajuns în grija unui asistent maternal. După venirea în centru s-a împrietenit cu două minore (surori) de 15 și 13 ani, care la rândul lor au plecat în repetate rânduri, fără permisiunea supraveghetorilor. A început să fugă din centru la data de 5.11.2020, influențată de una din prietene. S-a lăsat convinsă foarte ușor deoarece a sesizat că fetele care fugeau nu erau pedepsite așa că și-a dorit să simtă libertatea. Din luna noiembrie 2020 și până în prezent a plecat din centru fără permisiune de șase ori, lipsind în general câte patru-cinci zile, cu o perioadă de absență maximă de două săptămâni.

În luna decembrie 2020, a fugit din centru împreună cu cele două prietene (care fac parte dintr-o mare comunitate de romi din mediul rural) și a declarat că a mers acasă la acestea. În data de 17.12.2020 a fost prinsă într-un centru comercial furând articole vestimentare, împreună cu minora de 15 ani. Au fost predate secției de poliție, audiate și trimise înapoi în C.T.F..

Din discuțiile cu K.L. reiese că de cele mai multe ori când a părăsit centrul, a mers acasă la prietenele ei într-o comună din județ. În centru a revenit deoarece a fost găsită de polițiști sau de supraveghetori. Din discuțiile cu managerul de caz a reieșit că acasă la cele două prietene cu care obișnuiește să fugă, se întâlnește cu fratele acestora și se bănuiește că este folosită și determinată de acesta să comită anumite fapte antisociale.

Dispariția din centru a fost anunțată de fiecare dată de către supraveghetorii/responsabilii centrului, imediat după sesizarea plecării. De regulă a plecat după ce a distrus gardul (ajutată de alte minore din centru), iar ulterior s-a deplasat cu mijloacele de transport în comun. Pe timpul plecării din centru nu a fost victima vreunei infracțiuni. A declarat că atunci când fuge cheltuie banii din bursă și primește, iar uneori pe cei primiți de la părinții celor două prietene. De când a fost instituționalizată în C.T.F. s-a apucat să fumeze deoarece și celelalte minore făceau la fel.

Din discuția cu minora a reieșit faptul că îi place să fie liberă, să își viziteze prietenele, însă având în vedere că locuiește în casă cu alte minore care pleacă în mod repetat fără permisiune, se pare că acestea reprezintă pentru ea *un model* de urmat. Se gândește să mai plece din centru la rude care locuiesc în județ, dar recomandă copiilor care doresc să fugă de acasă sau din centru, să se mai gândească pentru că în timpul plecării se pot întâmpla multe lucruri neplăcute și neprevăzute.

Minora are o stare de sănătate bună, este înscrisă și urmează cursurile unei școli gimnaziale, cu o situație școlară satisfăcătoare. Relaționează ușor cu colegii de clasă și până în prezent are un comportament normal față de cadrele didactice.

6. Cazul R.B.S. (17 ani)

A fost născută într-o familie cu mulți copiii, cu trei frați ținând legătura, iar pe ceilalți necunoscându-i. La vârsta de șapte ani a fost instituționalizată la

centrul de plasament, iar după un an a fost transferată în cadrul unui complex de servicii sociale.

Este eleva unei școli profesionale, specializarea ”bucătar-ospătar” cu rezultate modeste la învățătură. Nu frecventează în mod constant cursurile, deoarece în ultima perioadă pleacă acasă la un prieten. A început să fugă din centru la 16 ani, iar de atunci a fost sesizată dispariția ei de mai multe ori de către supraveghetori. Este prietenă cu o altă minoră de 17 ani pe care o consideră lider de grup și care a fugit din centre de nenumărate ori.

Plecările au fost, de fiecare dată, spontane și spune că nu este sfătuită sau îndemnată de cineva. A plecat din centru atât singură, cât și cu alte prietene. A declarat că uneori a fugit după ce a sărit/a distrus gardul, alteori a plecat cu bilet de voie sau nu a mai revenit în centru după cursuri. În anul 2020, minora a plecat din centru fără permisiune de nouă ori, lipsind în general câte 3-15 zile. De cele mai multe ori a fost găsită și readusă la centru de către polițiști. În aceste perioade stătea la foste colege din sistemul de protecție a copilului, de la care primea uneori bani pentru cafea sau țigări. Tot în anul mai sus menționat a fost fugită și a mai revenit în centru după șase luni. În perioada respectivă a locuit la un prieten care ulterior i-a devenit iubit. Nu a existat niciun conflict declarat de minoră, care să fi condus la plecarea ei din centru și nu se află în evidențele poliției pentru comiterea vreunei fapte.

Dispariția din centru a fost anunțată de fiecare dată de către supraveghetorii/responsabilii centrului, imediat după sesizarea plecării. Se gândește să mai plece din centru acasă la iubitul ei cu care s-a certat, dar speră să se împace. Îi încurajează și pe alți minori să fugă din centre sau de acasă pentru a experimenta viața în libertate.

7. Cazul T.M.E. (17 ani)

Tânăra în vârstă de 17 ani a fost abandonată la vârsta de trei săptămâni, iar ulterior plasată la un asistent maternal din mediul urban. Cunoaște localitatea de

rezidență a mamei, dar nu ține legătura. De un an este instituționalizată în cadrul unui complex de servicii sociale – casa de tip familial. Aceasta a avut și alte experiențe anterioare în cadrul complexurilor de servicii sociale.

Este elevă în clasa a IX-a, anterior fiind repetentă din pricina absenteismului, nu are probleme cu colegii sau cadrele didactice. Tot din cauza absenteismului școlar a fost exmatriculată anterior din alte două unități de învățământ.

La vârsta de 12 ani a plecat pentru prima dată din centru, iar de atunci a fugit de nenumărate ori. Plecărilor au fost, pe timpul anului școlar dar și în perioada vacanțelor școlare, împreună cu alți prieteni din centru, „*la plimbare în oraș - la întâmplare*”. De cele mai multe ori a fost readusă în centru de polițiști. Când fugea din centru, pleca spre școală, dar nu ajungea la cursuri. Uneori se deplasa cu autobuzul la familiile prietenelor cu care fugea sau locuia la cele externate din centru (ca urmare a absolvirii școlii sau după împlinirea vârstei de 21 ani). Când a început să plece din centru s-a autoinvitat și a fost totodată acceptată de un grup de colege din centrul de plasament, care obișnuiau să nu se supună regulamentelor și să plece frecvent fără învoire. Nu are un motiv anume să fugă din centru, doar că îi place să fie „liberă,,. După ce a mai înaintat în vârstă a început să renunțe la fugă. În anul 2020, minora a plecat din centru fără permisiune de două ori. O dată a fost găsită și readusă de către polițiști și o dată a revenit singură. Nu a existat niciodată un conflict care să fi condus la plecarea ei din centru.

Declară că acum nu mai este tentată să plece, că se simte „acasă,, în centru, și că dorește să-și termine studiile. De asemenea în această perioadă face demersuri pentru înscrierea la o școală de conducători auto pentru că își dorește să obțină permisul de conducere.

Din discuțiile avute cu managerul de caz de la D.G.A.S.P.C., a rezultat că minora poate fi considerată „liderul centrului, că își influențează negativ colegele, iar uneori are un comportament neadecvat față de supraveghetori (este agresivă verbal și fizic). Deși are un comportament agresiv, supraveghetorii ezită să depună

plângeri și o tolerează sperând că într-o zi aceasta va pleca definitiv din locație. T.M.E. nu se află în evidențele poliției pentru comiterea vreunei fapte dar este lider de grup în centrului social.

Disparițiile din centru au fost anunțate de fiecare dată de către supraveghetorii/responsabilii centrului, imediat după sesizarea plecării. Încurajează minorii care doresc să fugă de acasă sau din centru, să recurgă la aceste fapte și să meargă în locurile în care se simt bine.

8. Cazul minorului G.L.C. (15 ani)

Minorul G.L.C. a fost plecat ultima dată din centrul de ocrotire în data de 12 aprilie, cu ocazia zilei sale de naștere deoarece a dorit să sărbătorească împreună cu mama sa, dar declară că a mai fost plecat și cu alte ocazii. Din discuțiile cu șeful centrului a reieșit faptul că, odată cu această părăsire, în momentul în care s-a observat că nu a revenit la centru, a fost contactată familia care a confirmat că minorul este la adresa mamei și că urmează să vină a doua zi. A dorit să își petreacă ziua de naștere alături de cineva drag, cineva din familie, mai exact mama sa (tatăl a decedat în urmă cu doi ani, iar fratele mai mic este tot în sistemul de ocrotire, în același centru cu el, dar la o grupă mai mică). În momentul plecării acesta era neînsoțit fără a-și anunța intenția de a rămâne peste noapte la mama sa. A revenit tot singur în centru a doua zi, în jurul orei 10 dimineața, plecarea fiind cu o zi anterioară, în jurul orei 14, deoarece știa că trebuie să revină, altfel ar fi fost căutat de către poliție și nu dorea să o deranjeze pe mama sa sau să îi facă alte probleme. În perioada cât a lipsit s-a jucat, a făcut un grătar cu mama și a povestit împreună cu aceasta, declarând că nu s-a întâlnit cu alte persoane, fără a fi victima unei infracțiuni. Întrebat dacă mai dorește sau mai are în intenție să plece, G.L.C. declară că nu știe/nu se poate pronunța.

Minorul confirmă faptul că a fost de foarte multe ori plecat din centru. În anii anteriori, motivele plecării sale au constat în faptul că, în cadrul aceluiași centru de ocrotire, în grupa sa, era deranjat de un coleg de o vârstă mai înaintată,

iar el nu mai suporta acest comportament, alegând să plece. Nu a dorit să se confeseze cu privire la această problemă responsabililor din centru deoarece exista posibilitatea ca băiatul mai mare să afle și să îi facă mai mult rău. Celelalte ocazii în care a mai fost plecat au ținut de prezența tatălui în viața sa, copilul alegând să lipsească de la școală, uneori să rămână și peste noapte în compania acestuia.

Obișnuiește să plece din centru pentru a-și face rost de bani pentru a-și achiziționa unele obiecte (*"am vreo 2 luni de când nu mai am telefon"*). Mărturisește că își face rost de bani "combinând", executând diverse activități (excluzând implicarea substanțelor interzise sau alte activități ilicite), activități despre care nu dorește să discute. Referitor la plecările sale, minorul declară că s-a simțit foarte bine fără a lua în considerare pericolul faptelor sale. Modelul plecărilor sale voluntare poate varia, în unele rânduri alege să plece singur, în alte ocazii merge cu prieteni dar apoi se distanțează fiind preocupat de acțiunile sale.

În istoricul plecărilor sale, minorul mărturisește că au fost și momente când a dormit pe străzi, fiind obișnuit de mic să doarmă sau să stea pe străzi, afirmând că nu îi este frică. Nu vorbește despre plecările sale cu alți copii din centru, nici chiar cu fratele său pe care nu l-a luat niciodată cu el din dorința de a nu-i face rău.

Întrebat despre ce ar dori să se schimbe în centru astfel încât el să nu mai plece, G.L.C. dorește să se schimbe mâncare, considerând că mâncarea pe care o primește, deși este bună, diversă, nu o consideră a fi gustoasă: *"uneori merg la mama să mănânc."* Recunoaște că totul în centru este bine, că are condiții și că niciodată nu pleacă din cauza acestora.

Pe viitor intenționează să își întemeieze o familie *"dacă părinții mei nu au fost în stare să le arăt că eu pot să fac o familie"*, iar pentru aceasta consideră că are nevoie de bani, iar școala nu este o modalitate de a face bani, declarând că nu se bazează pe mediul academic: *"degeaba fac școală, școala îți asigură doar un permis de conducere."*

9. Cazul minorului B.V.C. (14 ani)

Părăsește zilnic centrul pentru că la vârsta sa încă nu poate primi bilet de voie. În perioada plecării, iese în oraș să se întâlnească cu prietenii și cu prietena sa, însă declară că a plecat și în alte ocazii lipsind chiar și pe perioada nopții. În alte ocazii, pleca din centru deoarece erau acolo alți copii mai mari care îl necăjeau dorind să stea departe de aceștia. A dezvoltat obișnuița plecărilor voluntare variind motivele care au stat la baza acestora.

În prezent, pleacă împreună cu un prieten dintr-un alt centru de ocrotire, își cumpără țigări și se plimbă prin oraș. În general optează pentru plimbări și jocuri pe telefon, uneori în scările de bloc. Declară că dacă sunt alungați de către locatari, manifestă o oarecare agresivitate, ”*ne luăm de ei.*” Acesta afirmă că de fiecare dată s-au întors singuri, nu au fost aduși de către poliție nefiind în centrul unor experiențe negative.

10. Cazul minorului nr.1 (17 ani)

Minorul are vârsta de 17 ani, este clasa a VIII-a, iar prima și singura dată a plecat de acasă de la vârsta de 16 ani, ulterior ajungând în centru, de unde a urmat o serie de plecări multiple.

În ceea ce privește ideea minorului de a pleca din centrul de ocrotire, acesta mărturisește că a plecat de acolo din cauza dorului de acasă, de bunicii lui, el crescând de mic copil cu aceștia, dar pe lângă dor a invocat și motivul plictiselii și lipsa de ocupație din centru. El a plecat singur la început, apoi și cu alți copii. El nu a plecat din centru pe motiv că ar fi avut anumite probleme, ci doar din faptul că îi dispăcea mediul de acolo, se simțea tot timpul restricționat, dorul de bunici și de casa familială fiind un motiv puternic la începutul disparițiilor, ulterior a fost utilizat drept pretext de a pleca din centru, dar tânărul își dorea foarte mult să fie independent, să-și câștige singur existența, ceea ce a și făcut într-o vară când a dispărut din centru timp de o lună, fără să dea niciun semn, ocupându-și timpul ca

muncitor necalificat în construcții. După ce a revenit în centru, acesta susține că nu a mai plecat o perioadă așa de lungă de timp, simțindu-se puțin vinovat, dar plecările de pe timpul nopții nu s-au redus, invocând restricționarea circulației pe timp de noapte, motiv pentru care reușea să se întoarcă la centru doar dimineața.

Referitor la momentul în care a plecat din centru, minorul știa exact unde a vrut să ajungă, a avut un plan prestabilit, afirmând că niciodată nu a plecat la întâmplare, nedorindu-și să hoinărească pe străzi. Cu privire la modul în care s-a întors la centrul de ocrotire, minorul a afirmat că s-a întors și singur de bunăvoie de cele mai multe ori, dar și adus de echipaje de poliție. După ce se simțea mulțumit cu ceea ce producea din punct de vedere financiar, acesta se întorcea la centru. Motivul pentru care se întorcea era teama de a crea mai multe probleme îngrijitorilor și dorința de a nu fi constrâns și adus cu forța ci din voința lui.

În perioada în care a fost plecat, pe lângă munca fizică și câștigul financiar, minorul și-a petrecut o bună parte din timp la prietena sa, în locuința acesteia. Deși erau apropiați de vârstă, prietena lui îl încuraja să se întoarcă la centru și să renunțe la ideea de a fi dispărut, dar minorul nu o asculta, motiv pentru care s-au certat. Băiatul a afirmat că își petrecea timpul cu prietena sa și cu alți prieteni (“tovarăși”) din localitatea în care lucra.

Minorul a declarat că nu i s-a întâmplat nimic rău în perioada în care a fost plecat, ci doar s-a simțit presat de insitențele îngrijitorilor care îl sunau încontinuu, el respingând fiecare apel. Acesta susține că nu se mai gândește să plece din centru deoarece nu mai are mult și împlinește vârsta de 18 ani, atunci dorindu-și să părăsească definitiv centrul și țara, pe motiv că are rude în străinătate. Totodată, minorul nu se simte în măsura de a-i sfătui pe alți copii care-și doresc să plece din centre, deoarece nu consideră că e tocmai corect ceea ce a făcut și din această cauză se abține de la a da sfaturi pe această temă

11.Minora nr.1 (16 ani)

Minora are vârsta de 16 ani și 6 luni și se află în centru de 8 ani de zile, prima sa plecare din centru fiind la vârsta de 14 ani. Totul a început dintr-o

„joacă”, continuând așa timp de 1 an de zile până la vârsta de 15 ani. Alegea să „fugă” din centru deoarece, având o vârstă fragedă nu i se permitea să iasă de acolo decât însoțită de îngrijitori, iar ei îi displăcea acest lucru.

Prima sa „fugă” a fost timp de o săptămână, încurajată de o prietenă mai veche din centru, care împlinise vârsta de 18 ani și părăsise de curând centrul de ocrotire. Ulterior, intervalul dispariției s-a extins de la o una până la trei luni, datorită unei relații cu un major (18 ani), petrecând cu acesta din ce în ce mai mult timp. Realizând că nu este necesară alertarea unui număr mare de persoane concomitent cu continuarea relației, minora părăsea centrul în baza biletului de voie.

Motivul pentru care a dorit să plece din centrul de ocrotire este pus pe baza regulamentului, acesta displăcându-i complet, mai mult susținând că nu înțelegea lipsa libertății de acolo. Este o persoană curajoasă, iar relația cu prietenul său din afara centrului a dus-o în punctul în care să-și dorească libertatea. Speră să fie independentă și aspiră la un loc de muncă sigur pe viitor.

Minora susține că niciodată nu a mers la întâmplare, ci tot timpul avea un loc sigur în care să meargă, la prietenul său, care locuia singur, simțindu-se în siguranță lângă el. La început, el o încuraja să plece din centru, ulterior văzând gravitatea lucrurilor, și-a exprimat dezacordul, iar cuvântul lui a avut un impact major asupra fetei.

Ea afirmă că de multe ori a fost găsită de organele de poliție, cel puțin în perioada în care avea o vârstă fragedă și nu vedea gravitatea faptelor sale. Odată cu înaintarea în vârstă se întorcea din proprie voință, fiind conștientă de posibilitatea continuării relației cu acesta fără a se expune unor pericole sau fără alte impedimente. Îngrijitorii o susțin să continue relația și după părăsirea centrului, pe cale legală.

În perioada în care a fost plecată, pe lângă timpul petrecut cu prietenul său, a găsit și alte activități care să o facă să se simtă relaxată, spre exemplu gătitul, îi place să gătească, făcând acest lucru din pasiune. Tânăra a afirmat că, la începutul

seriei plecărilor din centru, a intrat în niște anturaje dubioase, ajungând chiar să consume substanțe interzise și mai mult, să se simtă și rău din cauza lor. A conștientizat însă, că acel comportament nu este adecvat pentru ea și a încetat imediat să mai țină legătura cu persoanele respective. După ce l-a cunoscut pe iubitul ei, s-a simțit în siguranță, el neavând un anturaj nepotrivit.

În afară de incidentul cu acel anturaj nepotrivit pentru ea, nu i s-au mai întâmplat alte lucruri neplăcute în perioada în care a fost plecată. Totodată, minora nu se mai gândește să plece din centru deoarece locul actual de muncă al prietenului ei este unul flexibil și se pot vedea mai des pe timpul zilei, cu permisiune. Pe lângă acest fapt, mai are puțin până împlinește vârsta de 18 ani și va locui cu el, dar până atunci dorește să mențină un comportament adecvat și relații bune cu îngrijitorii centrului.

Ca un sfat pentru ceilalți copii care vor să plece din centre, minora transmite că este foarte important să se gândească bine înainte de a o face, deoarece e necesar să prețuiască ajutorul și sprijinul primit în centru, să nu alerteze alte forțe precum poliția, fiindcă, fără să-și dorească, pot pica într-o extremă rea și li se pot dezvolta sentimente de frică și nesiguranță.

12. Cazul minorului P.C. (16 ani)

Minorul P.C., în vârstă de 16 ani, se află în prezent în cadrul centrului de primire în regim de urgență pentru copiii, fiind adus ca urmare a unor fapte antisociale pentru care este cercetat (furt și suspect de omor al mamei sale).

Provine dintr-o familie cu trei copii, din mediul rural, mama decedată anul trecut ca urmare a unui omor (pentru care el are calitatea de suspect), tatăl consumator de alcool și alți doi frați, unul mai mare și unul mai mic. În prezent familia nu mai păstrează legătura cu el, lucru care l-a afectat foarte mult. Are finalizate 10 clase, în prezent se află în abandon școlar, dar are achiziții cognitive specifice vârstei. Pe parcursul interviului minorul nu a avut contact vizual cu intervievatorul, era destul de încordat și vorbea cu lentoare.

Privitor la plecările din centru acesta a plecat trei rânduri, din momentul sosirii. De două ori a plecat singur, iar a treia oară a plecat împreună cu alt minor instituționalizat. Motivele pentru care a părăsit adăpostul social sunt în primul rând legate de lipsa de libertate și impunerea unor reguli. Minorul recunoaște că anterior nu s-a supus unor reguli, crescând într-o familie cu carențe educative, fără norme. Acesta este foarte contrariat de normele stabilite în cadrul centrului, care îi se par imposibil de respectat, fapt care îi alimentează dorința de a pleca voluntar. Un alt motiv îl reprezintă anturajul, prietenii cu care a săvârșit multe acte infracționale și la care revine ori de câte ori părăsește centrul.

De câte ori a plecat, nu a avut o destinație precisă, dar scopul a fost acela de a fi liber, de a nu fi constrâns de nimeni și de nimic, de a nu avea reguli de respectat. A mers la un prieten atunci când a plecat prima dată, la care a stat timp de o săptămână. Referitor la timpul petrecut în acea perioadă acesta a spus că a mers împreună cu prietenul său la muncă, să spele mașini la o spălătorie auto și astfel își câștiga existența asigurându-și nevoile materiale. S-a gospodărit singur în acea perioadă, spune că nu a comis nici o infracțiune de furt sau înșelăciune. Nu conștientizează niciun risc în perioada în care părăsește centrul, în acel moment se simte liber, simte că nu mai este constrâns de nimeni și face ceea ce dorește el.

Întrebat dacă mai intenționează să plece, acesta a răspuns afirmativ declarând că îi lipsește libertatea și accesul la telefon, în special faptul că nu are acces la rețelele de socializare din mediul online. Nu recomandă altor copii să plece de acasă, se observă din tonul vocii și atitudinea lui cât de mult îi lipsește familia, personalul centrului a confirmat acest lucru. În prezent se află într-un program de consiliere psihologică.

13. Cazul minorului M.B. (13 ani)

Minorul M.B., în vârstă de 13 ani, se află în cadrul centrului de primire în regim de urgență pentru copiii străzii, fiind victima unei tentative viol. Provine dintr-o familie cu șapte frați, din mediul rural.

Când a fost adus în centru era neșcolarizat, familia nu s-a ocupat de creșterea și educarea minorului, ambii părinți fiind consumatori de alcool. Minorul a crescut într-o atmosferă în care permanent era prezente alcoolul și conflictele între părinți. Nu a existat o relație afectivă în cadrul familiei de origine. Nu avea îndeplinite necesitățile fiziologice primare de bază (hrană, îmbrăcăminte).

Acesta se află de opt luni în cadrul centrului deoarece unul dintre abuzatori violului a fost plasat sub control judiciar și era vecin cu victima. S-a propus scoterea minorului din familia de origine și plasarea sa în viitor în cadrul unui centru de plasament. Familia păstrează legătura cu el, în special mama. A părăsit locația de în trei ocazii; de două ori a plecat singur și o singură dată împreună cu alți minori instituționalizați. Nu a avut o motivație anume în momentul plecării, invocând faptul că a dori să se plimbe prin oraș, să consume un suc, fără a avea o destinație anume. Se crede că destinația era un sat la o distanță de 40 km de municipiu, fiind fost găsit în preajma autogării.

A fost găsit de două ori de poliție și adus înapoi în centru, iar într-o altă ocazie, s-a rătăcit și a cerut ajutorul altor cetățeni. Aceștia au sunat la poliție, tânărul fiind astfel identificat și readus în centru. Nu a fost victima nici unei infracțiuni atunci când a părăsit centrul. A realizat faptul că, în ciuda unor plecări mai îndelungate, la un moment dat este găsit și readus în cadrul centrului, motiv pentru care s-a gândit să nu mai plece.

Nu recomandă altor copii să plece de acasă, pentru că acasă este cel mai bine, iar chiar dacă pleacă, tot sunt găsiți și aduși în cadrul centrelor de plasament.

14. Cazul minorului F.M. (15 ani)

Minorul F. M., în vârstă de 15 ani, provine dintr-o familie dezorganizată. Mama sa a părăsit domiciliul în urmă cu câțiva ani pentru a se muta în alt județ, iar el a rămas în grija tatălui pentru o perioadă. A locuit apoi împreună cu bunica maternă, dar acest lucru nu a mai fost posibil întrucât aceasta mai are în grijă alte două nepoate, verișoarele minorului în cauză, și nu dispune de spațiul locativ necesar. În plus, comportamentul deviant manifestat prin furt din locuința bunicii și cerșetorie au determinat-o pe aceasta să renunțe la a-i asigura îngrijirea, fiind depășită de situație.

De aproximativ de doi ani și jumătate se află în grija centrului de ocrotire. Din informațiile oferite de reprezentanții centrului, minorul a fost diagnosticat cu tulburări de comportament și deficiență mentală, aflându-se în evidența secției de neuropsihiatrie infantilă. În prezent se află sub tratament medicamentos, însă deseori refuză administrarea tratamentului.

Conform relatărilor minorului, prima dată a părăsit centrul la scurt timp după ce a fost adus, urmând plecări succesive până în prezent. La început a plecat din proprie inițiativă, refuzând să locuiască în centru, apoi a fost influențat de comportamentul altor beneficiari ai centrului care plecau în mod frecvent. De fiecare dată a plecat singur, din dorința de a se întoarce la familie. A fost adus de către polițiști de cele mai multe ori, neavând intenția de reveni în centru. În perioadele în care a lipsit din centrul de ocrotire a vagabondat, recurgând la furturi (de bani, de produse din magazine). Și-a făcut prieteni de vârstă mai mare, unii dintre ei l-au primit în casă și l-au ajutat, având serviciu, fără a oferi detalii despre domeniul de activitate al respectivelor persoane.

În urmă cu câteva luni a părăsit centrul de ocrotire, fiind depistat în tren, în drum spre oraș. Asupra sa a fost găsită o sumă de bani pe care nu a putut-o justifica, refuzând să dea detalii despre proveniența acesteia. Motivul invocat este același ca de fiecare dată, că nu își dorește să rămână în centru și vrea să se întoarcă la familie. Totuși, intenția sa la momentul respectiv nu a fost elucidată,

direcția pe care se deplasa neavând legătură cu localitatea de domiciliu a familiei de proveniență.

Plecările repetate din centru, motivate de dorința de a locui cu un membru al familiei, au determinat încredințarea acestuia bunicului patern, care a solicitat ancheta necesară pentru a-l putea prelua, însă lucrurile nu au evoluat favorabil. Minorul susține că a fost agresat și dat afară din locuință de către bunicul aflat sub influența alcoolului, fapt pentru care a solicitat intervenția poliției. Verificările efectuate confirmă doar parțial afirmațiile sale, întrucât structura de poliție orășenească din localitatea în care a locuit cu bunicul nu a primit niciun apel prin care să fie sesizată agresiunea de către minorul în cauză, în schimb a fost solicitată în sprijin de către spitalul orășenesc pentru transportul minorului F.M. către centrul de ocrotire, întrucât acesta a fost scos din locuință de către bunicul său. Polițiștii care au preluat cazul confirmă faptul că bunicul se afla sub influența alcoolului, luându-se măsura sancționării acestuia pentru faptul că l-a forțat pe minor să părăsească locuința. La primirea în centru s-a efectuat verificarea corporală a minorului, constatându-se că acesta nu prezintă urme de lovire, aspect consemnat în procesul verbal întocmit în acest sens.

Din discuțiile purtate cu minorul, reiese faptul că își dorește în continuare să părăsească centrul pentru a locui împreună cu bunica sa. Deși i-au fost explicate motivele pentru care acest lucru nu este posibil, inclusiv cele referitoare la propriile fapte, acesta refuză să accepte situația, spunând că va continua să plece. Cu toate că, aparent, conștientizează consecințele comportamentului său, nu dovedește în mod concret disponibilitate pentru a-și remedia atitudinea, fapt confirmat și de psihologul din cadrul centrului de ocrotire.

La nivel declarativ acceptă faptul că „trebuie să fie cuminte”, să adopte un comportament adecvat, însă în spatele acestor afirmații ridică permanent o barieră greu de accesat. De cele mai multe ori răspunde telegrafic, cu puține cuvinte, manifestând permanent dorința de a pleca, de a încheia orice conversație. Acest tipar comportamental nu se reduce la interacțiunea cu persoane necunoscute, ci

reprezintă o provocare și pentru psihologul centrului. Pare însă că se manifestă mai pregnant în raport cu o „autoritate”, întrucât, din discuțiile cu reprezentatii centrului, rezultă faptul că relaționează bine cu ceilalți beneficiari și nu este conflictual în interacțiunea cu aceștia.

Atunci când sunt aduse în discuție subiecte de interes pentru el, cum ar fi cele legate de viitorul său, dovedește o mai mare dechidere și o bună capacitate de organizare logică a ideilor, argumentându-și fluent opțiunile. Afirmă că își dorește să devină jandarm pentru că ar avea „un salariu bun” și „așa ar putea să pună lucrurile în ordine”. Cunoaște faptul că pentru aceasta este necesar să frecventeze școala în mod regulat și să obțină o notă bună la purtare, însă comportamentul manifest este contradictoriu aspirațiilor sale. Nu acordă importanță prezenței la ore, absentând în mod frecvent, deși responsabilii din cadrul centrului insistă foarte mult pe acest aspect. Această disonanță este prezentă și în abordarea părăsirii repetate a centrului de ocrotire. Susține că va continua să părăsească centrul, pentru că „așa vrea el”, însă altor copii le-ar spune să nu facă asta, pentru că „nu e bine” și „nu îi ajută”.

15. Cazul tinerei I.D.

Minora I. D. a fost abandonată de către mama sa la câteva luni de la naștere. De la vârsta de patru luni a fost preluată în plasament de către o familie de asistenți maternali, până la vârsta de 10 ani. Din relatările responsabililor centrului, reiese faptul că a avut un comportament dezadaptativ în familia respectivă, plecând frecvent de la domiciliu, motiv pentru care a ajuns în grija unui centru de zi din mediul rural, apoi fiind transferată într-un centru din mediul urban. Nu a precizat un motiv clar pentru părăsirea repetată a domiciliului, ci doar că „așa voia”, aspect ce poate fi interpretat în subsidiar sub forma unei dorințe de a atrage atenția asupra ei, asupra propriilor nevoi. Acest tipar comportamental s-a manifestat și după integrarea în centrele de ocrotire, motivele invocate înscriindu-se în trendul

general al dorinței de libertate, de căutare a aceluși „ceva” care să furnizeze sens și valorizare existenței (pre)adolescentine.

A avut ocazia să își cunoască mama biologică, însă acest lucru nu i-a adus niciun beneficiu, dimpotrivă, a fost mai degrabă un episod traumatizant, aceasta exprimând în mod explicit lipsa vreunui regret legat de faptul că a abandonat-o.

Odată cu ieșirea din copilărie, tânăra a căutat suport emoțional în relații de iubire. A fost implicată într-o relație cu un alt beneficiar al centrului, care locuia într-un apartament social. Pleca frecvent din centru pentru a petrece timp împreună cu acesta. Nu a fost influențată de alte persoane să părăsească centrul și nu a invocat alt motiv decât libertatea de a fi împreună cu iubitul său. A revenit singură de fiecare dată, fără să fie implicată în situații de risc în perioada în care a lipsit. Ulterior, și-a făcut alt iubit, părăsind centrul pentru a petrece timp cu acesta la domiciliul părinților sau în oraș. Lipsea două, trei zile după care revenea singură în centru, în principal din obișnuință și dintr-un soi de rebeliune față de programul orar al centrului, acordând foarte puțină importanță regulilor interne. Nu a avut niciodată intenția de pleca definitiv, apreciind condițiile din centru ca fiind foarte bune, singurul inconvenient fiind ora până la care este permisă ieșirea. În antiteză cu propriul comportament, recomandarea pentru alți minori care ar fi tentați să părăsească centru, este de a nu încerca să facă acest lucru, „pentru că nu este bine”.

La data realizării interviului, tânăra I.D. împlinise de curând vârsta de 18 ani, motiv pentru care a solicitat încetarea măsurii de protecție, motivând că dorește să revină la familia care a îngrijit-o anterior preluării de către centrul de plasament. Declară că este dispusă să își găsească un loc de muncă dacă familia o va primi și se va strădui să ofere sprijin la rândul său. Relatăriile psihologului din cadrul centrului relevă însă o altă contradicție între afirmațiile tinerei și acțiunile concrete. Acesta i-a oferit suport în căutarea unui loc de muncă, însoțind-o la diverși operatori economici unde au fost identificate de locuri de muncă vacante, însă a remarcat o lipsă de implicare a acesteia, motivată de faptul că își dorește

libertate și nu este dispusă, cel puțin momentan, să își asume un astfel de angajament. De asemenea, angajații centrului insistă foarte mult asupra importanței frecventării școlii, întrucât pentru a beneficia de locuință socială după împlinirea vârstei de 18 ani, este necesară continuarea studiilor. Cu toate acestea, tânăra I.D. este nehotărâtă, aflându-se în risc de abandon școlar.

16. Cazul minorului A.V.P. (16 ani)

Minorul A.V.P., în vârstă de 16 ani, a fost abandonat de către mamă la vârsta de doi ani și jumătate. A fost preluat în plasament și precizează că lucrurile au decurs bine până la vârsta de șapte ani, când a fost plasat la un alt asistent maternal din altă localitate. Aici situația a evoluat total nefavorabil pentru el, pe fondul unui climat caracterizat de lipsa afecțiunii și comportamentului diferențiat comparativ cu ceilalți doi copii din familia respectivă (o fiică biologică și un fiu adoptat, ambii de vârstă mai mică). Minorul afirmă că simțea pregnant diferențele manifestate de asistenții maternali și tratamentul preferențial față de ceilalți doi copii. Cu excepția deplasării zilnice de acasă către școală și retur, îi era interzis să iasă din casă în cursul săptămânii. Avea voie să petreacă puțin timp în afara locuinței doar în week-end. Din acest motiv, a început să întârzie pe traseul dinspre școală, evitând să ajungă prea repede la destinație. Apoi a început să plece pe ascuns după orele de curs și să petreacă două, trei ore în diverse locuri din localitate, de cele mai multe ori singur. La întoarcerea acasă era certat și uneori lovit pentru faptul că întârzia. Același scenariu se derula aproape zilnic. Epuizat de această rutină, a anunțat protecția copilului și așa ajuns în centrul de ocrotire.

Spre deosebire de alți beneficiari, nu își dorește să părăsească centrul altfel decât conform regulamentului și nici nu a avut tentative de plecare voluntară. Situația sa este particulară din perspectiva identității de gen. Deși sexul biologic este masculin, identitatea de gen este feminină, exprimată prin travesti (vestimentație, machiaj, meșe), insistența de a fi numit cu varianta feminină a numelui său ș.a.. Precizează că dintotdeauna s-a simțit mai mult fată decât băiat,

a preferat jocurile și activitățile catalogate drept specifice genului feminin și că se identifică cu imaginea mamei sale. Își dorește să își găsească un job și să facă economii astfel încât să poată urma tratament hormonal. Își exprimă genul în mod asumat, fără a mai ține de cont de prejudecățile celor din jur și fără a mai fi afectat de reacțiile mai puțin tolerante. În cadrul centrului îi este respectat dreptul la exprimarea de gen, însă îngrijorarea sa este legată de repartizarea ulterioară într-un apartament social, alături de alți beneficiari. În lipsa unor reglementări speciale, va locui cel mai probabil cu băieți, ceea ce îi produce sentimente de disconfort și nesiguranță, date fiind aspectele legate de intimitate.

Deși nu se încadrează în tipicul cazuisticii abordate, dificultatea gestionării acestui caz poate genera în viitor riscul unui comportament de părăsire voluntară, dacă nu se pot asigura condiții adaptate la situația particulară. Punerea în discuție a acestei situații atrage atenția asupra unor lacune legislative, adaptate sistemului de asistență socială, care să reglementeze aspecte privind asigurarea condițiilor astfel încât cei în cauză să-și poată exercita dreptul la exprimarea identității de gen fără teama de a fi ostracizați. Totodată, responsabilii centrelor au nevoie de suport de specialitate pentru a gestiona corespunzător astfel de situații. O atenție deosebită trebuie acordată intervenției de specialitate, activității de consiliere psihologică, în concordanță cu evoluția normelor legislative și a manifestărilor societale.

17. Cazul minorei M.T.M.L. (17 ani)

Minora M.T.M.L. aflată sub măsură de protecție la D.G.A.S.P.C., în vârstă de 17 ani, a fost luată în grija unei mătușe, după moartea părinților într-un accident rutier. În urma neînțelegerilor cu mătușa la care se afla în plasament, a fugit de la aceasta ajungând în centrul de plasament. M.T.M.L. a plecat în nenumărate rânduri din centrul de ocrotire deoarece se învățase să câștige bani prin oferirea de servicii sexuale unor bărbați și, în felul acesta, își procura cele necesare, haine

sau alte obiecte. Din discuțiile avute cu aceasta, a reieșit că face lucrul acesta din plăcere și că nu o deranjează, obișnuindu-se cu o astfel de viață.

Lucrătorii de poliție, reprezentanții centrului și cei ai D.G.A.S.P.C. au colaborat pe perioada disparițiilor sale, astfel fiind identificată în momentul plecării și readusă la centru, de mai multe ori, unde s-au purtat discuții cu minora pentru ca tânăra să conștientizeze potențialele efecte ale acestui comportament. Plecând de mai multe ori, a fost găsită în diferite situații, ajungând să fie chiar și victima proxeneților luându-se măsurile legale necesare în acest caz. În alte situații a revenit singură la centru, după ce bărbații la care s-a dus de bună voie nu au mai putut să o găzduiască.

În ciuda tuturor încercărilor, aceasta a plecat în nenumărate rânduri, iar în momentul de față a ales să nu mai plece deoarece are un prieten care nu este de acord cu prestarea de servicii sexuale bărbaților. Un motiv în plus pentru a nu mai părăsi centrul este faptul că în curând va împlini vârsta de 18 ani. Totodată, menționează că în măsura unui acord din partea prietenului său, M.T.M.L. ar fi dispusă să întrețină relații sexuale în schimbul unor sume de bani. Conform spuselor sale, momentan nu are această aprobare.

În urma relațiilor sexuale a dat naștere unui copil care acum are vârsta de doi ani și care a fost dat spre adopție. Din spusele reprezentanților instituțiilor implicare rezultă că s-au luat anumite măsuri, dar legea nu permite ca minorii să fie constrânși să se supună regulilor și astfel doar din discuții nu s-a reușit să o convingă pe minoră să nu mai plece din centrul de ocrotire.

18. Cazul minorei O.D. (13 ani)

O.D. este o fată de 13 ani care, prin prisma plecării părinților la muncă în străinătate, a rămas în grija buncilor paterni. Aceasta a plecat aproximativ de trei ori de acasă și de fiecare dată a ales să plece deoarece bunicii nu i-au permis să iasă în oraș cu o colegă de școală, mai mare cu un an decât ea. La plecarea acesteia de acasă bunicii au anunțat poliția de dispariția fetei.

O.D. a plecat de trei ori de acasă și de fiecare dată a fost în compania prietenei ei. Au stat numai în casă pentru a nu fi găsită de către bunci, o perioadă la colega ei și o altă zi au plecat la prietenii colegei, persoane adulte, peste 20 de ani, băieți și fete ce locuiau împreună într-un apartament. Cel mai mult a stat plecată două zile și a revenit singură la domiciliu.

Motivul pentru care a plecat a fost să se întâlnească cu prietena ei. Nu a avut intenția de a sta mai multe zile, inițial singurul ei gând a fost doar să iasă amica sa și să petreacă timp împreună, firul evenimentelor desfășurându-se în așa fel încât aceasta să a ajuns să stea două zile. Din spusele minorei, a ales să procedeze așa deoarece buncii nu sunt de acord cu prietenia cu acea fată și nu i-au dat voie să se vadă, aceasta considerând că nu are suficientă libertate de mișcare.

Pe perioada plecărilor declară că nu i s-a întâmplat nimic neplăcut, însă a realizat în urma discuțiilor că aceste plecări nu i-au adus nimic bun și că este mai bine acasă, având confortul necesar, într-o casă străină simțindu-se stingheră și stresată. Aceasta este sub grija buncilor permanent, este monitorizată și este ajutată să depășească această stare pentru a-și continua viața fără a mai recurge la aceste gesturi care nu fac decât să o destabilizeze.

19. Minora U.A. (14 ani)

U.A. este o tânără de 14 ani care locuiește împreună cu părinții. Aceasta a plecat o singură dată de acasă, în data de 17.04.2021, părinții au sesizat dispariția acesteia și au anunțat organele de poliție.

În urmă cu ceva timp minora a intrat pe internet pe un grup de socializare, iar în acest grup a cunoscut o fată, în vârstă de 13 ani, care se simțea atrasă de persoane de același gen, având în trecut relații de iubire cu fete. Au început să converseze în privat și au considerat că se simt atrase una de cealaltă. Astfel, au hotărât, după o zi sau două de conversații private, să se întâlnească în Mangalia.

Cum distanța dintre domiciliul său și Mangalia este destul de mare, U.A. a manifestat mai mult curaj și a hotărât să plece având curiozitatea de a încerca ceva nou. Astfel aceasta a plecat singură cu trenul până în Constanța, unde a înnoptat la o familie (compusă dintr-o mamă și fiica ei în vârstă de aprox 20 de ani) pe care a cunoscut-o în tren, deoarece nu mai exista mijloc de transport la ora respectivă și nu au vrut să o lase în stradă pe timpul nopții. A doua zi a luat autobuzul din Constanța spre Mangalia, însă la oprirea autobuzului în stație, în Mangalia, a fost așteptată de lucrătorii de poliție din cadrul S.I.C., fiind înapoiată familiei.

Părinții minorei nu ar accepta ca aceasta să aibă o altfel de orientare sexuală fiind totodată jenată de ideea recunoașteri în fața acestora că se simte atrasă de o fată. Din această cauză a negat atracția față de tânăra cu care a conversat. Minorei i-a fost reținut telefonul de către părinți pentru a preveni astfel de întâmplări, considerând că socializarea pe internet cu persoane necunoscute aduc o influență negativă copilului lor pe care încearcă să îl facă să înțeleagă ca nu este bine să se pună în pericol, și nici să aibă relații cu persoane de același sex.

În urma experienței, U.A. a afirmat că nu mai are curajul să plece de acasă și că acesta a fost un act de teribilism pe care nu îl va mai repeta niciodată, doar curiozitatea de a încerca ceva nou a împins-o să recurgă la acest gest, aparent înțelegând pericolul la care s-a expus. În schimb vede totul ca pe o glumă, pe tot parcursul interviului fiind amuzată de această întâmplare și, probabil, nu a realizat ce consecințe ar fi putut avea faptele sale.

20. Cazul nr. 1 (13 ani)

Prima plecare anunțată (a mai plecat de acasă, dar se întorcea la scurt timp) de mama minorului s-a consumat la vârsta de 13 ani (octombrie 2020), când, după ce a fost surprins de agenți de pază sustrăgând bunuri dintr-un centru comercial, mama a fost sancționată pentru nesupravegherea minorului.

Părinții fiind divorțați, minorul este încredințat mamei spre creștere și educare. De teama reacției tatălui la aflarea veștii celor comise de minor, acesta

din urmă a plecat de acasă, fără a spune mamei și fără a-și lua chei de la locuință sau telefonul mobil cu el. În urma verificărilor efectuate, polițiștii au stabilit faptul că minorul, pe fondul conflictului cu mama și la aflarea veștii că tatăl lui va fi anunțat despre faptele lui, a luat decizia de a pleca de acasă. Copilul este diagnosticat ca suferind de ADHD, având unele probleme de comportament.

Minorul a avut ulterior plecări multiple anunțate autorităților (ianuarie, februarie, martie, aprilie 2021). De fiecare dată a fost găsit de polițiști vagabondând pe străzi în municipiul reședință de județ sau pe raza comunelor limitrofe. După plecarea din luna februarie, minorul a fost încredințat spre îngrijire specialiștilor D.G.A.S.P.C., Fiind plasat într-un centru dedicat, prin escaladarea gardului, a plecat voluntar de mai multe ori. Minorul este cunoscut cu antecedente de consum substanțe halucinogene (prenandez), în timpul uneia dintre plecări, fiind sub influența substanțelor, chiar a fost victima infracțiunii de act sexual cu minor (autor 18 ani).

21. Cazul minorei C. (12 ani)

Minora a fugit în primă fază, de acasă, în Anglia, speriată de intenția mamei sale de a o lansa în oferirea de servicii sexuale, mama acesteia făcând prostituție. Aceasta a cerut sprijinul unei alte familii de români, însă în cele din urmă a recurs la serviciile poliției, ajungând să doarmă la un hotel. Ulterior, pentru trei luni, a ajuns în sânul unei familii de musulmani, de care s-a despărțit datorită pelerinajului acestora. Timp de alți doi ani a locuit alăturit de o familie catolică.

Revenită în țară în jurul vârstei de 15 ani, a fost cazată în centrul de protecție socială, dar nu s-a adaptat noului mediu, plecând la trei luni după instalare: *“te fură foarte mulți, copiii erau foarte agresivi atât cu mine, cât și în general, nu îmi plăcea deloc. La Centrul Sf. Iosif a sărit cineva la mine cu cuțitul”*. La indicațiile

unui alt locatar al centrului, a plecat sărind gardul, în timpul nopții. Aceasta și-a justificat actul prin prisma temerii de a sta închisă: *”îmi place să mă plimb, să fiu cu copiii, prietenii...i-am cunoscut prin social media.”*

C. cunoștea locația casei din țară, dorind să revină la acesta. După două săptămâni a fost depistată de polițiști la adresa locuinței, fiind înapoiată centrului. Din momentul respectiv, aceasta a dispărut în numeroase ocazii. Aceasta a indicat faptul că cel mai îndelungat interval de dispariție a fost de peste un an, timp în care a stat împreună cu iubitul său, iar ca ocupație, printre altele *”cerșeam și nu îmi era frică”*. Detaliind portofoliul activităților din cursul disparițiilor menționează faptul că iubitul său era sursa de venit (lucrând pe șantier sau distribuie pliante), la rândul său implicându-se în ceea ce este catalogat drept clientelă falsă: *”îi îmbătam pe unii, îi făceam pe papagali și le luam banii, oameni adulți, în Centrul Vechi, credeau că vreau să fac ceva cu ei, dar îi ardeam”*. În tot acest timp, cei doi locuiau într-o locuință părăsită. Atunci când a revenit din proprie inițiativă (de două ori, o altă dată reperată de oamenii legii) a motivat prin afirmația: *”m-am întors din cauza depresiei, că nu mi-am terminat școala”*.

În cele din urmă, C. a optat pentru continuarea studiilor, întrerupând relația cu iubitul său. În timpul petrecut pe stradă, minora a evidențiat latura sa conflictuală: *”acum ceva timp am bătut pe cineva, să îl bag în comă, pentru că un copil îl batea pe vărul meu.”* Nu intenționează să mai părăsească centrul, dorind intrarea în câmpul muncii: *”am aplicat pentru locuri de muncă... vreau să mă pun pe picioare.”* Referitor la comportamentul său, minora își exprimă dezacordul în momentul actual, transmițându-le altor copii: *”o să realizați, cu timpul, că nu este bine ce faceți, dar faceți ce vreți.”* Dorește să migreze, menționând Portugalia ca posibilă destinație, mama sa fiind la rândul ei în aceeași țară. C. spune că mai are o soră, respectiv un frate care trăiesc în sânul altor familii din străinătate.

22. Cazul minorului A. (13 ani)

Minorul A. a ajuns în cadrul centrului de urgență în urma unei decizii judecătorești, fiind luat de lângă mama sa, care locuia singură. Actualmente instituționalizat de trei ani, locuiește într-un apartament social alături de un coleg, cu care se declară prieten, în ciuda unor conflicte de ordin fizic ale acestora.

Prima sa plecare a fost înregistrată imediat după sosirea în cadrul centrului. Actualmente nu a mai plecat de cinci luni, considerând acest fapt o reușită, motiv pentru care poliția face un interviu în compania sa. Tot în prezent a renunțat la a mai fugi deoarece este lăsat să plece atunci când dorește. De altfel, în timpul interviului a fost sunat de mama sa în trei rânduri, aceasta chemându-l la ea. Personalul centrului a confirmat că îi va fi aprobată învoirea pentru a nu genera probleme. În acest sens a fost precizată intenția sa suicidală din momentul aflării veștii decesului recent al tatălui său.

Dacă inițial a fost îndrumat de o altă minoră cu privire la plecare, tânărul susține că în prezent nu mai are nevoie de indicațiile altcuiva, având metode proprii de a reuși. În cursul timpului a fost inclus în anturajul unui delincvent renumit din zona Militari, fiind constrâns să comercializeze substanțe interzise, dar ulterior a reușit să întrerupă contactele cu acesta. Prezintă ca pe o realizare faptul că, momentan, reușește să fumeze doar patru țigări zilnic, sperând în renunțarea la acest viciu.

Inițial spune că pleca la mama, ca să-i dea țigări și că s-a obișnuit să stea pe afară, să se plimbe prin parcuri. De cele mai multe ori a venit înapoi singur, dar l-a adus și Poliția sau personalul D.G.A.S.P.C.. Precizează că uneori a revenit în urma rugămintelor doamnelor din centru. Cu ocazia căutărilor efectuate de poliție, nu a fost găsit pentru că are ascunzători secrete, inclusiv acasă la mama lui; știe când a venit Poliția, dar nu a vrut să iasă, motivând că avea activități în curs. Cerșește și este suspectat că mai sustrage bunuri și alimente din apartament, pentru a duce mamei lui. Se laudă că are prietene câte vrea el, pe care le schimbă.

Aspirațiile sale pentru viitor nu par a fi conectate la posibilitățile reale, fiind urmărit obiectivul pecuniar.

